

Лама »Мими«
— дечја
љубимица
(Снимак А. Симић)

Коло

РУСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ
Број 49 5 Децембар 1942 Дим. 5

Календар мога комшије

НЕДЕЉА 29 НОВЕМБАР

Наша госпа комшиница сама самцијата вукла свој клавијир јуче. Кад смо је питали откуд јој папо на памет да га сад премешта и сама, она нам овако објаснила:

— Метнула сам га поред зида, јер иза њега станује Петровићка, а јуче смо се посвађале...

ПОНЕДЕЉАК 30 НОВЕМБАР

Онај наш сусед гурман узео јуче да хвали своју куварицу:

— Катице, алап вам вера... Данас вам је ручак боговски, нарочито оно печење...

Куварица примила похвалу, и неспретна гласно промрља:

— Баш сам шашава... Побркала сам па оно изгорело оставила сам себи а њима дала оно боље...

УТОРАК 1 ДЕЦЕМБАР

У препуном трамвају, — прича нам госн комшија — један младић седи и прича неком свом другу, који тако исто седи до њега:

— Тата ми рекао да је крајње време да станем на своје ноге!

На то упао комшија:

— И јесте, синко. Доста си седео, право је да и неком старијем понудиш место.

СРЕДА 2 ДЕЦЕМБАР

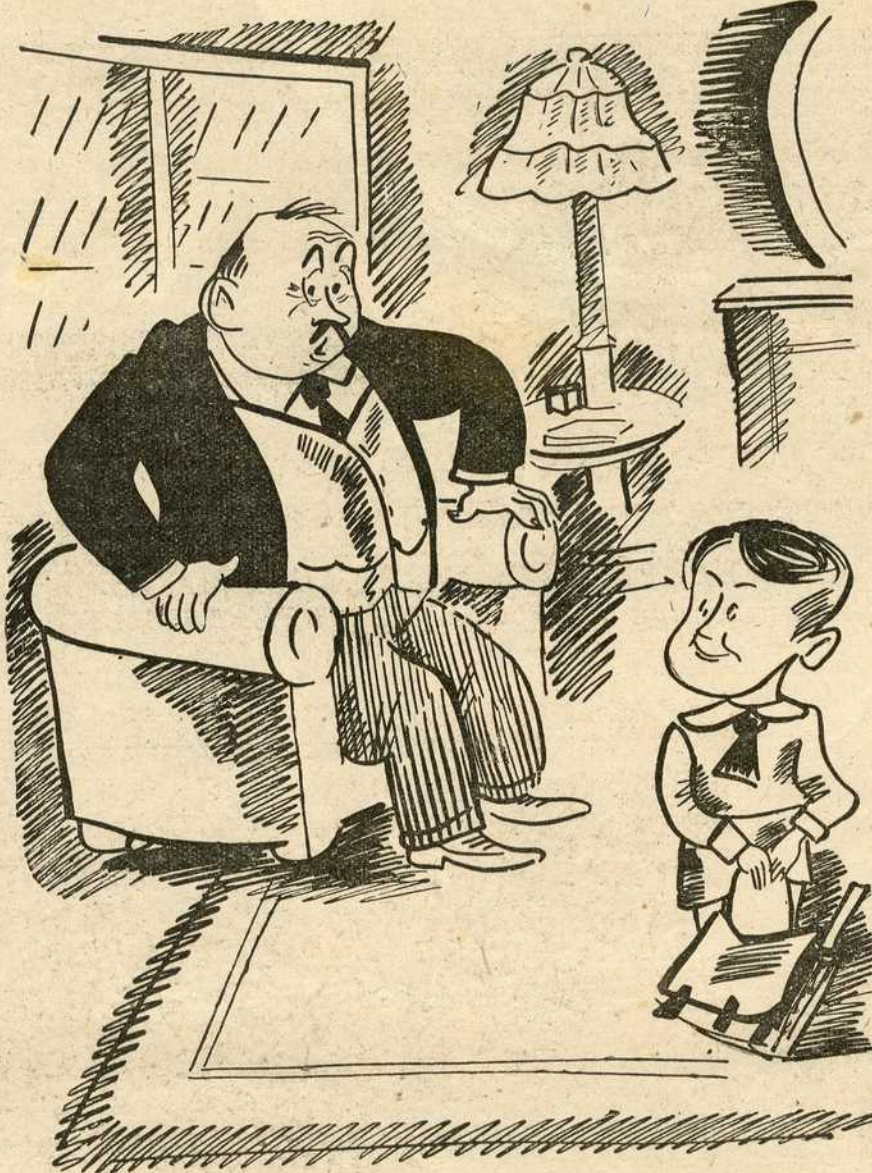

Веровали или не, али лично нашем комшији десило се ово:

Добио позив на купук, да чисти снег. И сви се грађани одазвали не може боље бити, али он, стара врдапама, отишао у Кварт

поднео лекарско уверење да је неспособан, и они га пустили. Сав задовољан комшија пожурио да се похвали пријатељима како се извукао, а око подне хтео на трамвај па да се врати кући. Међутим како није било места он се закачио негде за папучицу. И

Одличан син

— Срам те било, твоја књижица је страшна: српски слаб; математика слаб; историја слаб; владање право.
— А зар ниси видео да сам из гимнастике одличан!

трамвај тек што је кренуо стао. Зау- ставила га полиција и све које је за- текла на папучици скинула лепо и у-

трапила им на лицу места попате да згрћу снег... И сад наш комшија већ три дана не изилази нам пред очи...

ЧЕТВРТАК 3 ДЕЦЕМБАР

Упропастио ономад нашег комшију знај његов мали синчић. Дошла нека гошћа код комшије па вкупила да пита малог како учи, како му иде у школи и узела да га саветује да нарочито добро треба да учи рачун. Рекла му: „Увек треба да бројиш и да понављаш“. А, мали, ни пет ни шест него скресао:

— Па ја то и радим... А, малочас ми и тата казао да пребројим сребрне нашчице кад одете...

ПЕТАК 4 ДЕЦЕМБАР

Прича нам комшија како то изгледа кад је брак модеран:

— Ето једна наша сусетка се удала, тек пре неки месец. Међутим дошао јој пре неки дан просијец. Она га примила врло љубазно али му рекла: „Па ја сам већ три месеца удата! Дошли сте мало...“

— Касно? — упитао безнадежно просијец.

— Не, него мало рано... Добите ипак мало касније...

СУБОТА 5 ДЕЦЕМБАР

Опет једна прича из трамваја. Прича комшија.

Један путник који муца обратио се кондуктеру: „Мо-мо-молим в-вас ре-ре-ци-ците ми г-г-где С-с-сла-в-вија!“

Кондуктер му ништа није одговорио. Онај јадник поново замуцао и замолио, кад кондуктер опет ћути. Публика се револтирала и скочила на кондуктера:

— Како вас није срамота... Човек вас лепо моли а ви нећете ни да му одговорите...

Међутим, грешни кондуктер проговори:

— 3-3-на-знате и ја му-му-цам, па нећу да ми-мис-сли да г-г-га за-за-вит-лавам!

М-ћ

ОСВЕМУ И СВАЧЕМУ

НАЛИВ ПЕРО ОД КАФЕ

Пошто јужноамеричке државе одавно не могу да пласирају сувинак кафе коју производе њихове плантаже, оне су у току неколико година спаљивањем уништавале огромне количине тог продукта. Међутим, сада је пронађен начин на који се кафе претвара у једну смесу која је добила назив „кафелита“. Од ње се сада прво точкови за аутомобиле и налив пера. Фабрика у Сан Паоло, која је почела да истраживања, претворила је у кафелиту 50.000 цакова кафе.

КАКО ВРЕМЕ УТИЧЕ НА ЗДРАВЉЕ

Институт за метеорологију и геофизику у Франкфурту на Мајни објавио је резултате свог рада на проучавању утицаја временских промена на човечје здравље. Утврђено је да месечна изазива несаницу, али код извесних људи и повећану потребу за сном, нервозу и општу клонувост. Велики број људи јако је подложан утицају олује која код њих изазива низ болесних појава. Ветар је један од најснажнијих фактора који утиче на човечји организам.

УЉЕ ОД САРДИНА КАО ГОРИВО ЗА МОТОРЕ

Професор Касамапу са високе техничке школе у Убеу конструисао је мотор који се може покретати риблијим уљем. За ову сврху долази у Јапану у обзир углавном уље од сардина. И у другим земљама тражи се неко средство које ће заменити скупоцену нафту. Тако су у Шведској пронашли начин како да се од риблијег уља добије века врста нафте.

Јапан је рибарска земља и сваке године се у њему улови велика количина рибе, из које се може добити око пола милиона тона уља. Сем тога у Јапану се произведе годишње око двеста хиљада тона уља

од соје које се углавном употребљава у фабрицији вештачког ђубрета. Поред тога, производи се још нешто уља из луткица свилене бубе, које остају као споредан производ при одмотавању свиле са чаура.

Рибље уље и уље од свилене бубе употребљава се за фабрицију сапуна. Ако се мотор професора Касамапу покаже економичан, то ће имати великог значаја за Јапан који има рибље уља у изобиљу.

РИБЉА КОЖА ЗА ЂОНОВЕ

Данска кожарска индустрија у недостатку других сировина почела је да прерађује рибуљу кожу. За последњих дванаест месеци из Данске је извезено милион комада риблијих кожа, а ускоро ће бити продато још дванаест милиона кожа. Учињене рибуље које употребљавају се у првом реду за модне ситнице. Од 50.000 кожа колико се у Данској дневно скупи, долази у у обзир за прављење коже за лице пилела само два од тога. Остала кожа може се употребити за торбице, украсе на пеширима, за повез књига и сличне сврхе. Због велике чврстоће и отпорности овог материјала врше се огледа како би се рибуља кожа употребила за ђонове. Први покушаји донели су потпуно задовољавајуће резултате.

ПТИЦА СА НАЈДУЖИМ РЕПОМ

Најдужи реп у односу на своју величину има свакако једна рајска птица која је пронађена на Новој Гвинеји. Та птица дуга је отприлике 23 сантиметра, а реп, који се уосталом састоји само од два бела пера, налази на врху, дуг је ништа мање него 90 сантиметара. Као и код осталих рајских птица лепота је овде знак мушког пола, па само мужјаци ове врсте имају овако дугачак реп. Женке су једнобојне, смеђе и неунађиве. Мужјак има смеђе тело и крила, али зелену главу и врат, а на горњем делу кљуна при самом корену има чуперак сјајно зелених пера. Ватрено црвена врши прелази му преко прса. У супротности са дивном појавом ове птице налази се глас. Он је ваљик на куцање малог чекића.

ПРОНАЂЕН ЛОГОР ЛОВАЦА МАМУТА

Професор Зоц са Карловог универзитета у Прагу вршио је ископавања код Моравана у долини Ваха. Професор је тражио логоре ловаца мамута. Отприлике у дубини од једног метра пронађени су многобројни ретки предмети и алатке из нордијског времена од домаћег јасписа. Сем тога на месту ископавања нађене су многобројне нагореле кости које потичу углавном од мамута. Један део костију потиче од дивљег коња и јелена. Испитивања су показала несумњиво да се овде ради о логорингу ловаца на мамуте који су за време леденог доба живели у долини реке Вах.

НАЂЕНА ЗАМЕНА ЗА КИТОВО УЉЕ

Велики део глицирина, који се употребљава за производњу експлозива, добија се из китовог уља. Како је услед рата скоро онемогућено довљење китова и тако смањена производња китовог уља, један шведски научник, тражећи сурогат, утврдио је да се глицирин може добити из микроскопски малих морских животињца које су у науци познате под именом планктон. Планктон служи китовима за храну. Према томе, убудуће неће бити потребно долазити до глицирина заобилазним путем, то јест ловљењем китова и топљењем китовог уља, већ ће се глицирин добити директно из планктона. Отприлике 10% тежине осушеног планктона моћи ће да се претвори у глицирин.

СТО ГОДИНА ОД ПОСТАНКА САКСОФОНА

Кад је реч о саксофону, мало њих ће се сетити да се ради о проналазку једног честитог Белгијанца који је живео у Паризу, Антониуса Сакса, који је, захваљујући својим везама са околним грађанинама краља Луја Филипа, имао последњу реч у свим питањима француске војне музике. Његов проналазак, који је по њему кратко

назван саксофон, забележио је „успех као необична ствар“, како су се изразили француски листови тих дана, утолико пре што су сви били сложни у томе да је војна музика, захваљујући том инструменту, добила сасвим нови звучни колорит.

Као и многим проналазачима, срећа није била наклоњена проналазачу саксофона. Вероватно је он, дете 19 столећа, био са саксофоном измакао своје времену за много година, тако да га је публика измејала, и — што је још горе — заборавила у толикој мери да су га његови стари пријатељи морали да спасавају од најгорег јавним скупљањем прилога.

Много година је прошло и о саксофону, који је једно време успокотило толико прапине, није се чуло више ништа, док се најзад није нашла једна прекоокеанска финансијска група, која га је једноставно имитирала и донела инструмент на тржиште у овом блиставом облику у коме га ми сад знамо. Мајстор Сакс био је принуђен да води бесконачне процесе који су гутали много новаца, док није победио у томе спору и док му нису призната сва проналазачка права.

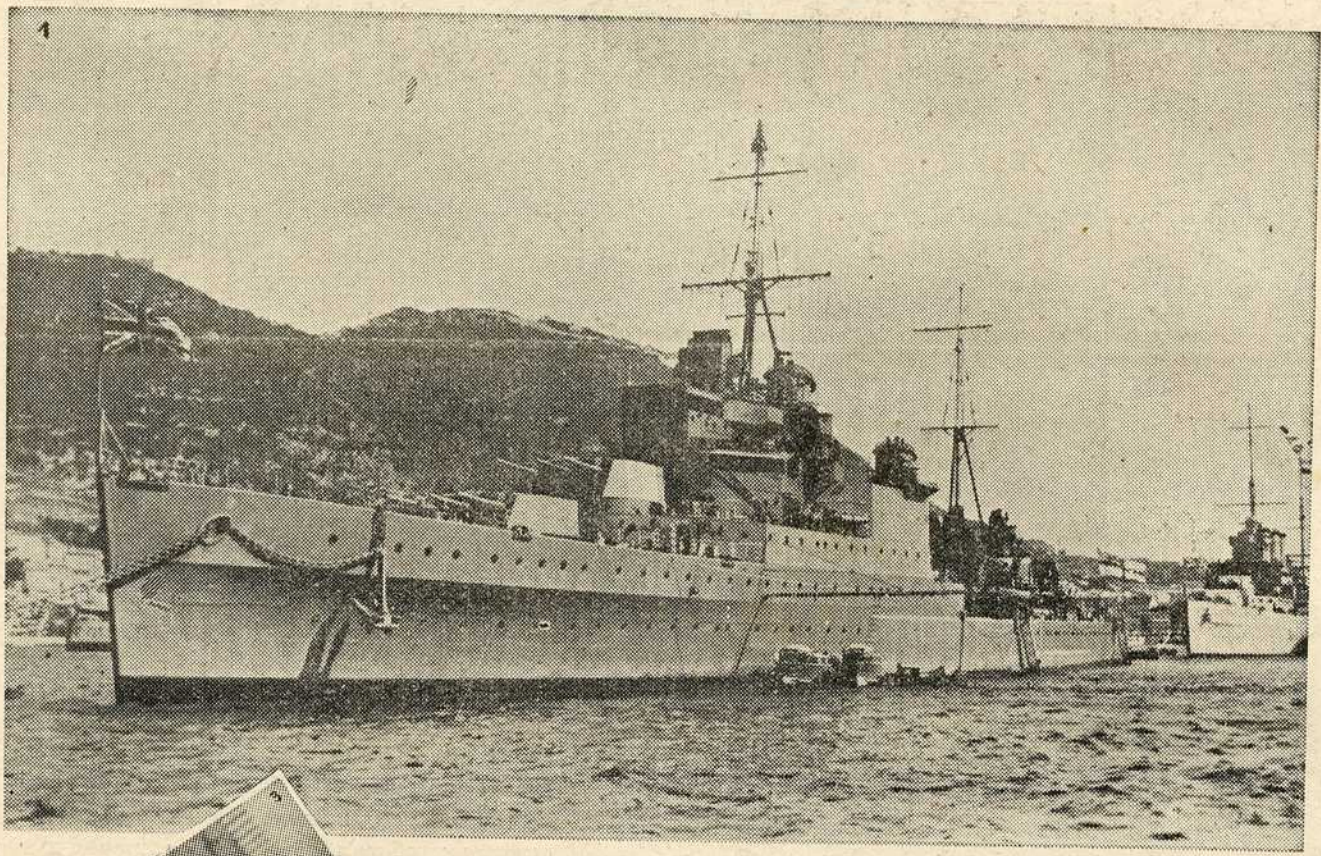
У својој новој, блиставој одећи овај провобитно тако скромни инструмент војне музике задовољно је укусе слобода и бесспосличара у времену између 1920 и 1930 године, а нико није служио да се иза овог металног блистава и светлуцања крије један готово трагичан улес музичара и проналазача.

За усоммену на проналазача инструмента недавно су у француском главном граду, у коме је Антониус Сакс стварао, свирачи на саксофону поставили стогодишњицу проналазача овог инструмента.

Главни уредник Мирослав Стевановић (на путу) * Уредник Мића Димитријевић * За фотографије Александар Симић * Пртач Ђорђе Лобачев * Уредништво Пошкарцева ул. бр. 81 Телефон 25-010 * Власник и издавач: Српско издavaчко предузеће А. Д. Јован Тавовић * Администрација Дечалска 81 Београд Тел. 24-001-10; штампа „Штампарна Београд“ А. Д. Дечанска 81, Тромесечна прегалата 58.— днд.

КРОЗ цело СВЕТ

1 — Приликом напада немачких подморница на десантне групе Англосаксонаца у Северној Африци потопљена је са пет погодака торпеда и једна британска крстарица класе „Сајсемити“. Ово су најмодерније британске крстарице са 9.100 тона тонаже, са 12 топова од 15,2 см калибра и са три авиона на палуби.

2 — У Анкари је пре неколико дана одржана велика парада поводом прославе 19-годишњице оснивања Турске републике. Том приликом одржао је председник Републике Инени велики говор у коме је нагласио да ће Турска по сваку цену бранити своју неутралност и државни интегритет. Наша слика приказује дефиле турских женских организација испред председника Иненија.

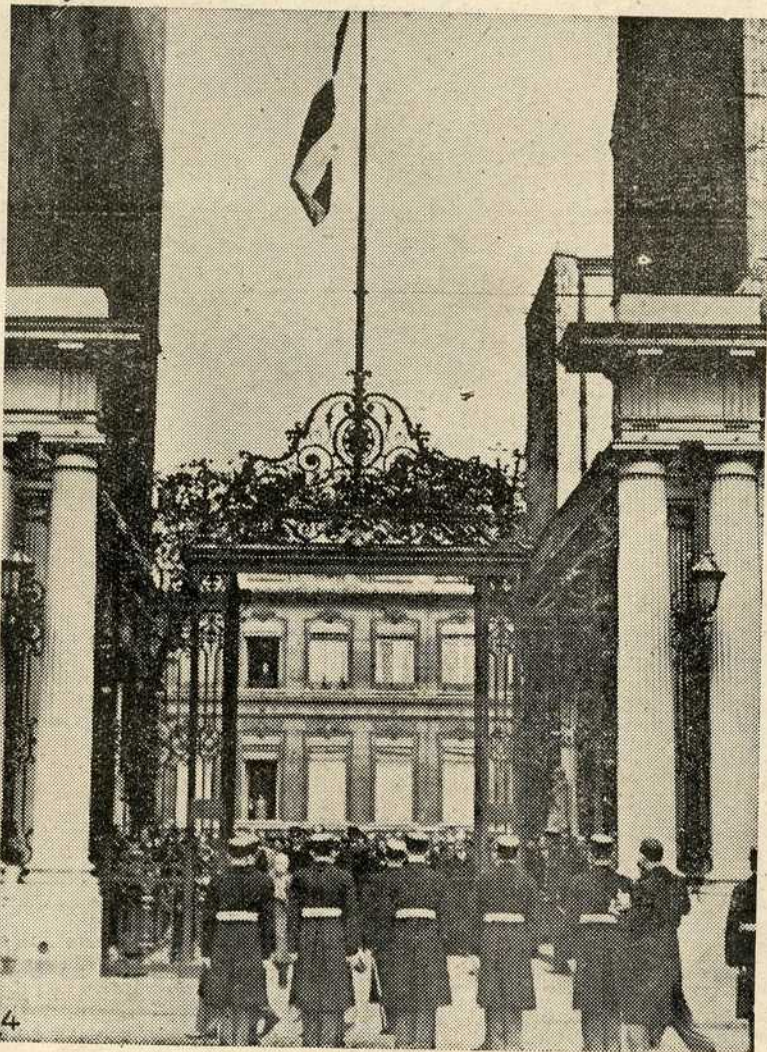
3 — У свом напредовању на Тереку нашиле су немачке групе на велике плантаже памука. Немачки војник зграбио је пуно наручје овог драгоценог продукта у ратно време.

Fotos: Belgrader Bildagentur

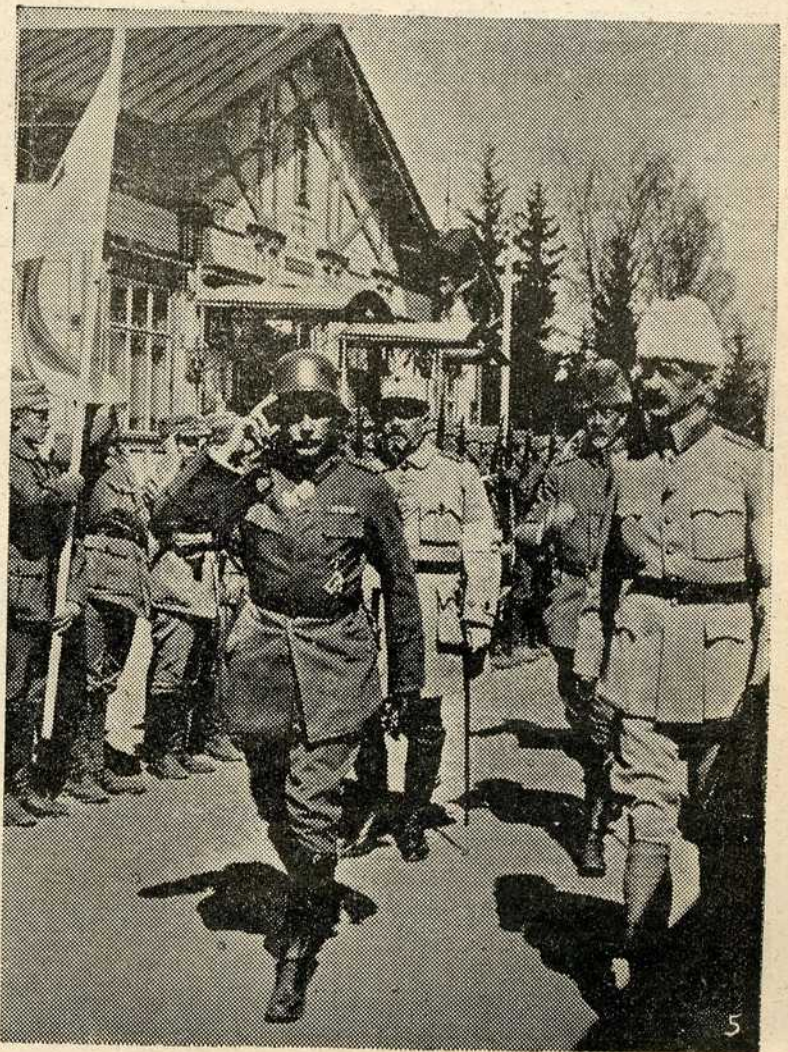

4 — Први пут од примирја истакнута је свечано француска тробојка у Паризу, на згради генералног делегата за запоседнуто подручје државног секретара посланика де Брипона. Слика приказује гренацк свечаног истицања заставе.

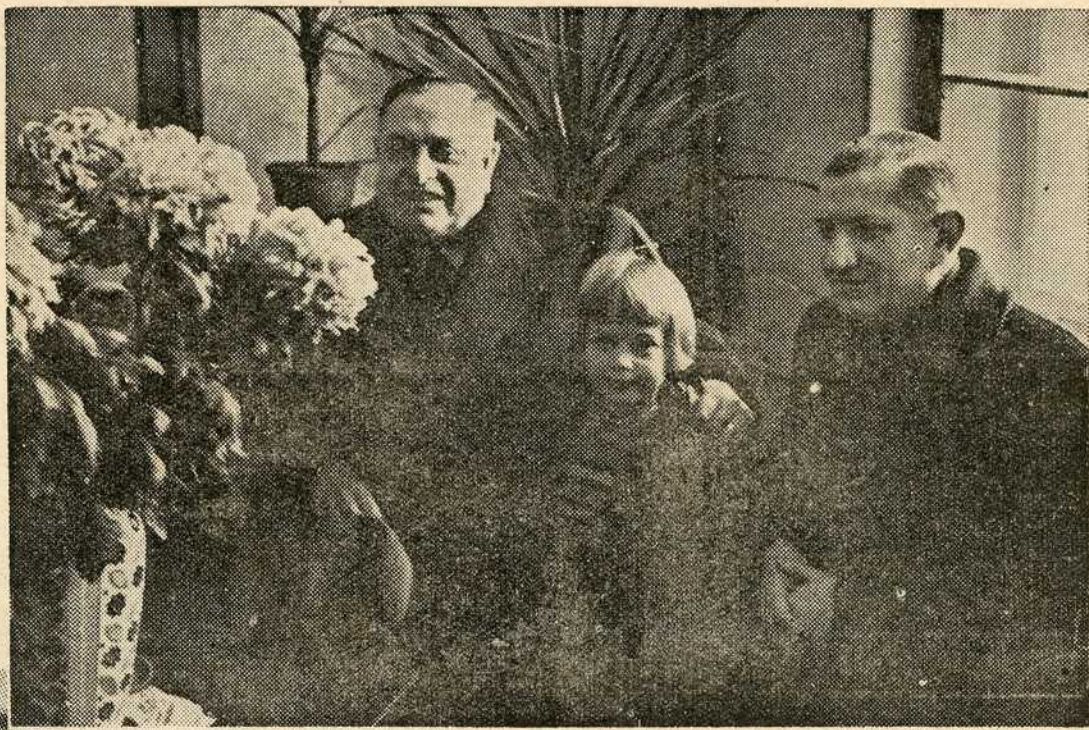
5 — Пре 25 година, 6 децембра 1917, одмах после избијања болшевичке револуције у Русији, фински народ, уз помоћ немачких трупа под командом генерала фон Голца, извојевао је своју националну слободу. Године 1939, кад су болшевици поново напали ову малу земљу, фински народ успео је да је одбрани. А када је 1941 Немачка ступила у рат са болшевизмом, Финска се тој борби одмах прикључила.

Слика коју доносимо приказује историјски тренутак из борби пре 25 година: генерал фон Голц у главном стану маршала Манерхајма.

Београдски
Дневник

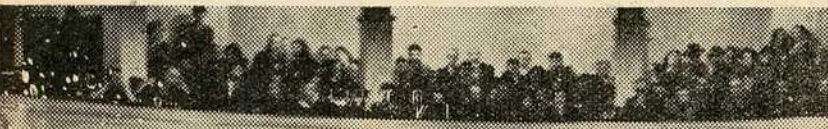

Претседник Српске владе генерал г. Милан Недић и министар г. Драг. Јовановић присуствовали су прошле недеље свечаном отварању обновљеног Дечјег радничког склоништа у Кнез Милетиној улици. Наша слика приказује претседника владе г. Недића и министра г. Јовановића с једном малом питомицом Склоништа. (Снимци: А. Симић)

Горе — У Београд је стигла још једна велика група српских ратних заробљеника из Немачке, војника и подофицира који су упућени у отаџбину на лечење и опоравак. На станици је нашим заробљеницима приредило грађанство дирљив и срдчак дочек.

Десно — У дворани Коларчевог универзитета прослављена је на врло свечан начин стогодишњица рођења великог српског научника Стојана Новаковића. На овој прослави, којој је међу осталим угледним личностима нашег јавног и културног живота присуствовао и претседник Српске владе армиски генерал г. Милан Недић са члановима владе, говорио је о делу и личности Стојана Новаковића министар просвете г. Велибор Јонић.

Лево — Прошле недеље приредила је Београдска радиостаница велики симфониски концерт у Народном позоришту, на коме је дириговао генерални музички директор из Берлина г. Франц Јунг. Велики радио-оркестар извео је неколико класичних и модерних тачака с великим успехом.

Каја, опрости!

Осп Млађа, пре свега, никада у животу није постоио. Једино на Велики Петак, па и тога дана једва чекао да изиђу звезде те да се само омрси... Ни мали ни велики пост, ни онај божићни ни онај ускршњи г. Млађа није фермао... Не зато што није био побожан... Напротив. Целог свог века, и целе своје чиновничке каријере био религиозан, чак дубоко, празновао и свеце и тајно неку нарочиту љубав за првено слово у календару, али, ето, пост није марио...

Његова боља половина госпа Каја шта све није радила да га натера кад су навршили десет година брака да пости, бар три недеље, али није успела. Покушала је то и кад су навршили двадесет година брака, па опет ништа, иако била спустила пост на две недеље. Најзад по трећи пут била навалила да пости и то само недељу дана, кад су напунили, срећно, тридесетогодишњицу брачног живота.

— Не могу, жено, па да ме убијеш... Не да ми нешто изнутра тако, да постим па то ти је... И нешто изнутра јаче је од мене самог, па чак и од мене и од тебе заједно...

Конкало, разуме се госпа Кају шта је то изнутра било што му не да да пости као што цео свет ради, али никада није могла да дозна...

Уствари то само она није могла да дозна, а ближи пријатељи г. Млађи ни знали, наравно каква је то „изнутра“ тиштала и није му давала да се преда посту...

Г. Млађа је био стари грешник. Волео је да спусти своју ћелаву главицу на свачије раме, и то је био главни разлог. Оно и многи други воле то што воли г. Млађа, и баш зато су и постили да би им греси били предани заборава, односно опрштени. Ту потребу да се испости и да му греси буду опрштени осећао је и г. Млађа, и почињао би с постом али би се још истог дана огрешлио, тиме што би неку од својих ближњих — из канцеларије — пољубио, па као сваки грешник напуштао даље пост.

И ишло то тако... Приближила се такорећи и четрдесетогодишњица брака, па госпа Каја опет навалила:

— Матори, сад има да постиш... Само десет дана... Сад о божићном посту. Неће ти бити тешко, јер смо и онако догегали до дувера с нашим резервама у погледу масти...

— Море, батали, жено... Знам да немам чврст карактер...

— Али кад те молим... Сад је рат... Прилике су такве па да заједно самном постиш...

И, овамо онамо, госпа Каја га убедила...

Постио г. Млађа три пуна дана и то по свим православним прописима. Кад било четвртог дана, он остао нешто дужи у канцеларији да посвршава нека невршена акта, па му се онако занесеном у цифре и датуме, омакло и пољубио госпа Нату распуститицу (његову чиновницу). И пољубио је па ником ништа, да се госпа Ната, тамо негде код тридесет и четвртог пољупца није присетила нечег, па вриснула и отскочила:

— Ију! Млађо! Пропали смо!

Грешном г. Млађи се отсекле ноге:

— Како пропали. Зашто...?!

— Па огрешили смо се о пост!

— Тачно! — промрља г. Млађа...

— И то може да нам се освети.

— Можеш! Не кажем... Само шта ћемо сад...

— Ништа ја нећу да се причестим!

— рекла госпа Ната.

— Па готово, нећу ни ја...

И г. Млађа, у свој својој истинској побожности не би се, зацело причестио да га не притисну госпа Каја:

— Мораш! Уосталом ниси се омрсио и зашто да се не причестиш после толиких година... Него, сутра рано изјутра, Боже здравља, идемо у цркву Рукицу па да се причестимо, а у подне биће ручак: ђувеч с месом, и гуљва са сиром...

— Ама, жено, мани, молиште... Не-

ћу... И после, видиш владају заразе, а ја сам слабуњав... Причестићу се у души...

— Ајак... Мораш...

Сутрадан сабахиле, пробудила се госпа Каја

Чула неко мрмљање и то је пробудило. Кад се мало расанила и кад је ослушнула чула г. Млађин глас, очигледно из дубоког сна:

— Осећам, оче прото, грижу савести и зато сам дошао да се исповедим.

— Ју! — цикнула госпа Каја, али се брзо савладала, и схвативши ситуацију, предузе онако у спаваћој капи и рекли, протину дужност:

— А, шта ти је на души, сине, реци и биће ти све опрштено?

— Ех, оче прото, стари сам грешник... Ето и овај, један једини пост, па сам га забрљао...

— А, чиме синко! — питала госпа Каја као прота, кроз своју вунену мараму да јој глас буде што крупнији и духовнији.

— Па, ето... постио сам... А, отимао сам се... Знао сам каква сам напаст... И, баш некако учи поста, она Ната и ја...

Госпа Каји застаде реч у грлу. За тренутак оста забезекнута, а онда од-

баци онај шал па свим својим природним гласом дрекну што је више могла:

— Која Ната!?! *

То исто јутро госпа Каја пође на причест. Грешни г. Млађа кад је видео шта је излануо савио се и замолио:

— Каја, опрости!... Ето видиш да није за мене то...

А, госпа Каја, да не ремети свечаност причешћа, оћутала, и добачила тек с врата, на изласку из куће:

— Кад се вратим с причешћа разговараћемо...

Кажу да му је госпа Каја одредила пост од шест месеци — под кључем и својеручним надзором!

М. Дим.

ИСТОРИСКЕ И ДРУГЕ АНЕКДОТЕ

ИЗ ВАЉЕВА У ВИЗБАДЕН

Седео Љуба Ненадовић у некој ваљевској кавани када се зачу у улици силна бука. Сви полетеше из каване да виде шта се догађа. За столом остао сам чика Љуба.

— Шта значи та узбуна? — упита Љуба своје пријатеље када се вратише у кавану.

— Да видите, чика Љубо, шта се десило! Неки дивљи вепар упао у град па полетео за неком питомом свињом!

Каква само трка настаде кроз Ваљево!

— Море није то никакво чудо! — рече на то Љуба. — Због једне прикладне даме ја сам једном приликом полетео из Ваљева чак у Визбаден!

ЧИКА-ИЛИЈИН ЗУБ

Заболело чика-Илију зуб и отекао му образ. Тако невољног и отеченог Илију срете неки пријатељ, познат по томе што је сваком давао савете:

— Шта је то с тобом, чича?

— Таволски ме боли зуб!

— Е, тако? Сад ћу да ти кажем како ја лечим зуб! Легнем ти поред своје женице Милеве, ставим образ на њене груди и од топлоте зуб престане да боли.

— Сјајно! То ћу и ја да пробам. Је ли твоја Милева сад код куће?

ЧИЧА ИЛИЈА КАО ЋОРАВНО

Било је то пре 1914 године када се чича Илија с друштвом решио да пређе у Земун на вино. Претходно је пошао у Савски комесаријат за објаву.

— Како ти је име? — упитао га је практикант.

— Илија Станојевић!

— Занимање?

— Глумац!

Дошао је на ред и лични опис: глава округла, проседа коса, нос широк и... ћорав на десно око! Весели чича Илија све дотле је жмурио на то око! Практикант поче затим да проверава састављени лични опис, а чича Илија у том тренутку зажмури на лево око.

Шта је могао практикант друго да уради, помисли да се забудио и пречрта оно „десно око“ и написа „лево“! Опет подиже главу кад има шта да види: чича Илија опет жмури на десно око!

— Па на које си бре око ћорав, оца ти твог глумачког? — наљуту се практикант и узе да пише нову објаву.

ВETERАН И ВETERИНАР

Истакнути политичар и национални радник прота Милан Ђурић славио свој јубилеј, па се на банкету њему у част нашло много званица. Више говорника је истакло патриотизам и пожртвованост овог нашег угледног ветерана. Устао је коначно и неки јубиларев земљак, подигао чашу и патетичним гласом узвикнуо:

— Дижем ову чашу у здравље нашег старог ветеринара прота Ђурића!

МУШИЦКИ У СЛИКАРСКОЈ ГАЛЕРИЈИ

Године 1828 песник Лукијан Мушички, тада већ епископ, посетио сликарску академију у Бечу праћен неким младинама Србима. Лукијан, нешто замишљен и расејан, на улазу у дворану се прекрстено. Његови пратиоци, несвесно, исто учинише. Мушички се тада осмехну и рече:

— Тако и треба, јер је и ово храм!

СПАСЕЊЕ ЈАНКА ВЕСЕЛИНОВИЋА

Седи Јанко Веселиновић у друштву код „Три шешира“ и прича:

— Море, људи, ноћас замало не изгубих главу!

— Шта кажеш? — запрепастише се његови пријатељи. — Како је то било?

— Ето како! Ту у Скадарлији имам стан у кући, која је у турско доба била нова, а сада трошна и рабатна, таваница натрула. Синоћ, после оне силне кише, једна грдна греда се одвалила и сручила управо на мој кревет.

— Па како си се спасао? Дела причај!

— Знате, то се догодило пред поноћ, а ја у то доба никад нисам код куће!

СКЕРЛИЋ И ШТАМПАРСКЕ ГРЕШКЕ

Неки писац дао чланак за „Српски књижевни гласник“. Како се у напису поткрало неколико грешака, отишао уреднику др. Јовану Скерлићу да се пожали.

— Да ли се види да је ово штампарска грешка? — упита га Скерлић.

— Не види се!

— Сјајно! Кад се не види да је грешка, онда је све у реду. Сем вас нико неће ни да примети!

— Да, али овде се види! — рече упорни писац и показа извесни пасус.

— Па шта се онда љутите? Сваки ће да види да је то штампарска грешка и ствар је опет у реду.

Скерлић је на тај начин увек успевао да умири сараднике свог листа, који би се секирали због неизбежних штампарских грешки.

ГИГА ГЕРШИЋ И МУВЕ

Професор Гига Гершић седео за својим омиљеним столом код „Дарданела“ и поручио каву. Тамањ нагао да пије када примети како по кави пливају две муве. Гига је тада рећи келнеру:

— Слушајте, пријатељу, ја сам тражио каву али не и муве. А кад већ хоћете и њих приде да ми дате, сервирајте ми одсада друкчије. Донесите ми муве у једној тањи, па ћу ја сам ставити у каву онолико мува, колико будем мислио да треба!

ШТА КОМЕ НЕДОСТАЈЕ

У једној београдској кавани Тин Ујевећ водио с неким другим песником жучну књижевну полемику. Тинов колега се напослетку наљутно и осорно рекао:

— Шта ја уопште са вама дискутујем? Зар са човеком коме је име Август? Недостаје вам само још оно „глути“, па да сваки зна с киме има посла!

— А вама, — одговори Тин, — фали само име „Август“, па да све буде у реду!

Господар Прашуме

ПИСЦЕ: А. БАРЖ

Можете се смејати колико хоћете — причао је стари ловац, који је много година провео у лову на дивље зверове у дунглама Индије, — али ја сам увећан да телепатија постоји. Можда је то шесто чуло или неко развијеније пето. Да ли се то научно може доказати — не знам, али знам то да телепатија треба да захвалим што сам не једном приком спасао живот. И ако научници докажу да тако нешто постоји, ништа ме неће зачудити. Поготову кад је реч о животињама...

Било је то пре десетак година, за време једног од мојих првих путовања по дунглама Индије. У споразуму с једном филмском компанијом пошао сам да снимам дивље зверове. Са мном у друштву налазио се један мој стари пријатељ, који је био далеко искуснији од мене у лову у индијској прашуми.

Повели смо и једног пса. Предвече, узалуд лутајући кроз дунглу и не нађавши никакав мотив за снимање, сели смо да се одморимо под једним дрветом. Одједном се пас узнемири. Истрча на стазу којом смо дошли, а мој пријатељ скочи за њим. А затим ми махну руком. Кад сам се нашао крај њега, показао је прстом шикару. Нисам могао ништа да видим, али сам знао да ту нечег има...

— Штета — рекао је он. — Отпшао је. Мислио сам да ћу моћи да ти покажем твог првог тигра.

— Тигра људождера, — упитах дршћућим гласом од узбуђења.

— На срећу, не — одговори он. — Тигра људождера можеш видети само у врло опасној близини. Углавном, он се прикрада иза тебе, бешумно и у изненадном скоку зареје ти зубе у врат. На тај начин пребије кичмени стуб тако брзо да живци немају времена да телеграфишу мозгу да је жртва у опасности.

Али, причао ми је друг, урођеници често успевају да побегну тигру, јер осећају тигрово присуство на извесној раздаљини. Зашто, то ни сам није знао.

Међутим, мој пријатељ је знао да се тигар налази у нашој близини још пре но што се пас узнемирио. Потсетих га на то. Он је био изненађен. Рекао је да није осећао никакав страх, али зашто — то му није јасно.

После овог одговора прилично се обеспокојих. Никако ми није ишло у главу да је могао на време да осети опасност. Јер ако је он то у стању, ко за мене јемчи? Али он ме умири:

— Не треба ничег да се плашиш. Сад смо сигурни. Што се тиче овог случаја, ја мислим да опасност има свој нарочити мирис који осећа само увежбано чуло. Или нешто слично. Иначе, тешко је разумети како малим животињама полази за руком да опстану у животној борби у дунгли и пустињи...

Додичије сам и сам о томе размишљао. Можда мирис није права реч. Али нема сумње да дефанзивни механизам једног тела, који постоји код свих живих бића, осети неку неопипљиву еманацију силе неког другог тела које се приближава. Рефлексно осећање страха, далеко сигурније од свесног, утиче неким начином на живце и крв и настаје реакција. Можда је само код човека ово чуло, уколико је реч о чулу, закржљало.

Виђао сам често у Индији факире који су водили улицама тигрове и ни једном једином речју нису им се обраћали. Па ипак, никад се није десила несрећа. Факир је могао ово да објасни само тиме што верује да му је тигар брат и зна његове жеље.

Али није потребно да идемо у Индију. Довољно је да посетимо неки велики циркус, и да посматрамо укротитеље лавова и тигрова. Сваки дресер рећи ће вам да велике мачке знају да се они њих не боје. Деша-

вало се некоме од њих да је само за тренутак осетио страх. Животиња је то приметила и одмах га нападала.

Вратимо се у индијску дунглу и тигровима, њеним господарима. Продужили смо наше путовање кроз прашуму. Пут је био тежак и напоран. Били смо далеко од сваке цивилизације. И ако је било потребно да пошаљемо неку поруку, један урођеник узимао би писмо, стављао га савијеног у штап од бамбусове трске, како се писмо не би испрљало, и полазио на пут.

Једног дана пошао је тај урођеник са поруком до најближег места насељеног белцима. Међутим, узалуд смо га очекивали да се врати. Напоследку одлучисмо да пођемо из логора по трагу. Нашли смо урођеника онесве-

се урођеник не сећа. У сваком случају, ти тренуци учинили су му се дуги као вечност. Напоследку, тигар који није показивао ни најмање воље да нападне човека спустио се на задње ноге да би му било удобније.

Урођеник је стајао непомишно загладан у разјапљену чељуст звери из које су вирила четири огромна очњака. И у тренутку кад му пренапрегнути живци нису могли више да издрже и кад се срушио онесвешћен на земљу, звер се лагано подигла и нестала у дунгли.

Не треба ни сумњати у то да је тигар осетио да је човек уплашен. Али истовремено је звер била свесна и не-

гове беспомоћности. Да је урођеник начинио само један покрет, да је само замахнуо својим копљем, тигар би га једним ударцем шаде оборио и нема сумње да би се несрећник врло брзо провео. Исто тако, да је покушао да бежи, начинио би притом буку, тигар би се надао за њим и врло брзо би га стигао. Звер би била инстинктом повучена у гоњење чим жртва начини буку. Тога су сви становници дунгле свесни и цела прашума занеми кад тигар пролази...

Међутим, ми нисмо много оклевали. Пошли смо по трагу и успели да ранимо тог тигра. А кад нам је исти тигар успео да убије и одвуче у шикару једног урођеника, куршум из

карабина мог пријатеља, убрзо му је пресудио.

Посматрао сам у току својих путовања по прашуми многе животиње, чак и кад им је опасност била над главом. И нема сумње да није било довољно да се спасао само да се не уплаше, већ и да осете извесно поуздање. А ова појава у највишем облику развијена је ипак само код човека.

Да би човек победио неку животињу не сме показати да се плаши, већ мора испољити своје поуздање и храброст која је природна реакција осећања блиске опасности. Може се рећи да је човек у већини случајева спасен ако опасност потпуно игнорише, ако се труди и да не осећа дах смрти...

Али занимљиво је и врло чудно да у једном случају, кад сам заиста био претрнуо од ужаса, уствари нисам ни био у опасности. То се догодило у току једног путовања по индијским прашумама. Били смо ухватили бусију да убијемо једног тигра који је нападао стадо урођеника. Заседа је начињена код појила и убрзо је је-

дан млад биво загазио у блатњави плићак. Чекање се продужило у вечност и моји живци већ су били пренапрегнути. Одједном опазих у грмљу недалеко од нас нешто црно. Учинило ми се у први мах да је то велики прашумски пацов. Али глава је била много шиљатија, а сенка огромна. Обузет изненадним страхом брзо опалих.

Разуме се, промашио сам читаву миљу. Прилике нестале, али се опет врати и овог пута ја испразних свој карбин у стабло дрвета. Тајанствена прилика опет ишчезла. Али ми смо остали на својим местима и она се вратила. За то време успео сам да обуздам страх. Један од мојих пратилаца ранио је животињу и мислили смо да је мртва. Али чим сам помолио главу из заклона звер се нагло устреми на мене. Једним јединим хитцем сам је убио, не осетивши притом ни трунке страха. Јер оно што сам ја видео била је само сенка тигрова, и ја сам се био уплашио само његове сенке. Уплашио сам се, јер појаву ни-

сам могао да објасним. Али чим сам видео ког непријатеља имам пред собом, савладао сам осећање страха и био сам опет свој господар. Али, што је најчудније, тек кад се звер скљокала рикнувши, одједном задрхтах. И дрхтао сам неколико тренутака. Онда кад је већ све било прошло...

У критичном тренутку, кад сам уперо пушку у звер, ја сам знао да нећу промашити, да нећу умрети. Како? Могу ли рећи да сам то осетио?

На крају — завршио је истраживач своју причу, — вратићемо се на ствари које можда не изгледају толико романтичне, али које су у вези с нашим темом. Ви можда и даље тврдите да се не плашите нечег невидљивог иза вас. Али ако се погодите с двојицом својих пријатеља да вас дочекају кад будете пали као проштац унутрашке, и ако вам то пође за руком у првом покушају, онда сте ми заиста редак изузетак у правилу. Најбољи пут да савладаете свој страх јесте ако у исти мах потиснете из свести и осећање страха и осећање опасности и створите чврсту одлуку да се не макнете одатле док потпуно не уклоните опасност која вам прети. Али ако вас одмах обузме узнемиреност која све више расте, у великим или малим кризама, онда имате врло мало услова да победите. То сам најбоље осетио ратујући с тигром, свемоћним господаром прашуме...

Отлас реф. С. Бр. 19999, од 6. X. 1942

Госни суерет

РОМАН ОД ХАРАЛДА РЕБЕЛИНГА

(17)

— А онда сам побегла. Не знам да ли ме је ко видео или није. Уосталом, било ми је све свеједно. Лутала сам без циља целу ноћ, а сутрадан сам чекала да се ти вратиш. Али тебе није било. Тек неколико дана доцније схватила сам шта се догодило. Ти си ме напустио, али сва сумња је пала на тебе...

Хтела сам да се пријавим полицији, али нисам имала храбрости. Нисам имала подршке. И што је време више одмицало, све мање сам је имала. Почела сам да размисљам: зашто да се пријавим, зашто да се жртвујем? Ти си ме напустио, био си изван дохвата власти. И тако сам ћутала, све до данас...

Узбуђена успоменама прошлости Нора првобитно поче да хода по соби. А онда опет стаде пред Пата:

— И одонда је мој живот пакао. Ни минута више нисам била срећна. Једина нада, кроз све те године, био си ми ти. Веровала сам да ћеш се вратити, да ћеш ме потражити. Веровала сам и осећала. А сада кад си најзад дошао, ти тврдиш да треба да поново одем, јер ти стојим на путу. И тврдиш да сам ја теби живот покварила. Не, Пате. Ти си мени живот упропастио, због тебе сам ја постала убица...

Потресен, Пат је слушао Норину исповест. Попор који их је раздвајао сваког тренутка постајао је све већи, све дубљи... Као да се пробудио из страшног сна, прешао је Пат Старпер руком преко чела...

Погледао је Нору. У том тренутку учинила му се стара, измучена, ружна. А њој је, међутим, после исповести коју је учинила, лакнуло као да се ослободила страшног терета. Дванаест пуних година носила је у души страшну тајну за коју нико жив није знао. Од узбуђења је заплакала...

Пат није могао да савлада своја осећања. У том тренутку, осетио је стварно саучешће према тој жени која је толико препатила. Сео је до ње и нежно јој погладио главу. То није била више љубавница, него мученица. Беспомоћно је клонула њена глава Пату на раме. Не, сада је више не може да одгурне од себе... Први пут, после много година, осетила је прави душевни мир...

Пат је замишљено гледао у даљину. Много штошта било му је сада јасно. Било му је јасно и то зашто се Нора тако грчевито држала њега. Од њега је тражила опроштење, олакшање... Да ли је он још у обавези према њој? Да ли његова савест чиста? Да ли ће њено признање променити његову одлуку?

Не, он није сукривац. Он нема никакве везе са њеним злочиним. Он није знао за Чаница да постоји, она му ништа није рекла. Зар је он крив што је до тога дошло? Према Нори осећао је дубоко саучешће као према једној несрећној жени и ништа више. Као што је онда извршила убиство, тако сада умало што није Хану натерала на самоубиство. Истина, њу је руководила нека врста љубави, али то је нимало не оправдава. Он не сме да дозволи да му ова фатална жена упропасти цео живот. И не само њему него и Хани...

Била му је разумљива њена страст и љубав, али у том тренутку она је била бескрајно далеко од њега. Између њих био је амбис преко кога није било прелаза...

У мислима прекиде га оштар глас са врата.

— Да не сметам случајно?
На вратима је био Шандор, Норин муж.

Са врата ледено је посматрао приказ који му се пружио пред очима. Пат је седео на насловачи, а до њега

његова жена Нора са главом прислоњеном на Патово раме.

Шандор је био блед као крпа. Пре непуних пола часа десило се нешто страшно. Полиција је упала у коцкарницу и Шандор је једва измакао кроз споредна врата. А сада код куће чекало га је још горе изненађење...

Пат се тргао и, мора се признати, збунио. Знао је да ће Шандор погрешно протумачити ситуацију. А после оног њиховог објашњења, знао је шта ће бити... Како да објасни Шандору да се он није као љубавник ту затекао?

И Нора је била запрепашћена. Ни у сну није очекивала да ће се Шандор вратити у ово доба кући. Знајући његову љубоморност, силно се уплашила...

На око сасвим миран Шандор је издавдио кутију из цела и запалио цигарету. Затим, исто тако мирно, ушао у собу. Са лицем као од камена стао је пред Нором и Патом.

— Зар вам ја нисам, господине, забранио да досађујете мојој жени? обрватио се пригушеним од беса гласом Пату. — А ви се усудисте да се у ово доба ноћи затекнете у њеном будуару?

На Шандору се видело да једва уздржава свој бес, који ће сваког тренутка да плане. Лице му је било бледо, а жиле на слепоочницама откочиле. И не чекајући одговор наједном диже руку и повика гласом који га је издавао:

— Напоље! Сместа напоље!!
Пат хтеде да реагира, али се уздржа. Свака реч коју би проговорио само би погоршала ситуацију. Нора је од запрепашћења метнула руку на уста.

Са немим поклоном Пат је устао и пошао ка вратима.

На улици је падала тужна јесења киша. Уличне светилке једва су се виделе кроз пљусак. Пат је схватио да је крајње време да послуша уметсан Цимов савет: „Што пре и што даље одавде“. Ако се што пре не изгуби из овога накла, богзна шта ће се још десити...

Ни Нора ни Шандор не проговорише још ниједне речи. У соби је владала нема тишина. Нора се једва држала на ногама. Била је свесна да је Шандор погођен у најосетљивије место своје душе, да се осећа издан, преварен, исмејан. Да је огорчен до дна срца, да је решен на све...

Не гледајући Нору Шандор је великим корацима шетао по соби. Постепено он је поново стекао своју хладну, прорачунату мирноћу.

— Дакле, као што видиш, поче најзад, ја сам прозreo твоју комедијантску игру, којом си ми јуче замазала очи... Своју реч ниси одржала, па нећу ни ја своју... Ти ћеш да сносиш последице...

Нори је било јасно шта Шандор мисли. Знала је да је пропаст Патова неминовна, да нико не може Шандора задржати да не пријави Пата. Знала је и то да је сада све изгубљено. Да је најзад у борби подлегла, да је побеђена. Очајничком решеношћу пришла је Шандору и метнула му руке око врата.

— Шандоре, ти ме мораш разумети...

Хладним покретом Шандор се ослободи њеног загрљаја.

— Не. Узалуд ти труд. Ја ћу га предати полицији...

Али Нора не попустише.

— Не, ти то не смеш да учиниш, Шандоре. Треба да знаш једно: он је невин... Ако то учиниш, упропастићеш мене. Јер...

Без речи Шандор је одгурнуо и нагло изиђе из собе. Не, љубавника своје жене неће поштедети...

Одмах ујутро наредног дана Пат је похитао код Хана да види како је са здрављем. На његову велику радост, и поред узбуђења које је преживела, Хана је била жива и здрава. Не губећи много речи, Пат је умирио праведни се ведар и безбрижан. Рекао је да је разговарао са Нором и да ће све бити у реду. Само, целог дана је запослен и видеће се тек увече. Она нека спреми све што је потребно за пут...

Затим се вратио у хотел где је чекао у грозничавом узбуђењу шта ће се десити даље. Био је уверен да си-

ноћни догађај неће проћи без последица, али се није усуђивао да се јави Нори телефоном.

Но прошао је тако цео дан и ништа се није десило. Дошло је и време да пође у циркус, на своју последњу преставу у Бечу...

Сигурном руком и без сваког узбуђења потерао је Шандор Баковић своја кола живим улицама Беча. Сада, пошто је одлука пала, њему се више није журило. Ишао је право у полицијску дирекцију. Дежурном чиновнику је саопштио да тражи саветника Торфија ради важног саопштења.

— Други спрат, соба број 32, рече му дежурни чиновник уљудно. — Саветник Торфи има управо дежурство. „У толико боље“, помисли Шандор. Торфи га дочека срдачно и пријатељски му стегну руку.

— Још мало па ћеш постати код нас сталан гост, рече са осмејком. Но како те је послужило мој пријатељ Марковић?

— Одлично. Алал му вера...
— Па шта си хтео код мене? Уосталом, седи, и онако немам много посла...

Стари Торфи достојанствено је погледао своју седу браду, сео у удобну насловачу према своме госту и запалио дебелу цигару очекујући шта ће Шандор интересантно да му исприча.

— Имам са тобом нешто званично да разговарам...

— О, молим те, изволи...
Торфи је био стари полицајац. Узобилио се и оштрим погледом мерјо свог посетиоца.

— Дакле, ти већ донекле знаш о чему се ради. Познато ти је да сам се интересовао за неког Стефана Рајнера.

— Да, сећам се...
— Дакле, тај Стефан Рајнер кога бечка полиција тражи од пре дванаест година није нико други него...

Торфи направи испитивачку гримасу.

— Да, пије нико други него циркуски артиста светскога гласа — Пат Старпер...

— Пат Старпер? узвикну у чуди Торфи. — Да ли је то могућно?

— Јесте, ја имам доказе. Ја сам га демаскирао...

Саветник Торфи притисну прстом дугме на звонцету. Неколико тренутака доцније служитељ му донесе досије Стефана Рајнера.

— Да, случај је прилично јасан, рече пошто је прелистао акта. — Ако ти имаш доказа да је Стефан Рајнер идентичан са Патом Старпером, мени преостаје само да га ухапсим. По са слушању, видећемо шта ће бити даље...

Шандор је био мало разочаран. Он је очекивао да ће Торфи похитати да одмах ухапси Пата и да ће га у затвору задржати. А према његовим речима Пат ће још имати прилике да се извуче и да са Нором побегне...

— Па то није довољно, рече са негодовањем. — Ја знам поуздано да ће Пат Старпер алиас Стефан Рајнер, још вечерас да напусти Беч, ако полиција буде оклевала...

Торфи га изненађено погледа. Није му било још јасно зашто је Шандору толико стало да Пата Старпера стрпа што пре у затвор.

— Ако је тако, рече, онда ћемо, узме се, и ми предузети потребне мере. Пат Старпер треба још вечерас колико ја знам да се појави у циркусу „Метропол“, на претстави... Поред тога има још једна ствар, Шандоре, рече оклевајући, за коју ти можда и не знаш. За Стефаном Рајнером расписана је потерница са наградом од 3.000 шилинга. Богами, лепа сумица...

— Хвала, нису ми потребне никакве паре, рече презриво Шандор. — Није ствар у томе. Уосталом, до виђења, Торфи. Радите шта знате, ја сам своју дужност извршио...
(Наставиће се)

Ја волим старце

(Посвећено заробљеном оцу)

Оче, ја знам све страсти нашег рода.
И знам да смо мушки и када се пати.
Знам да нам на срце не утиче мода,
И знам шта ће права речца теби дати.

Чуј ме што ћу рећи: нисам много тужан.
Нит' молим молитве које ми не личе.
Само се замислим, постанем погружен,
Када сретнем старе и кад слушам приче.

Причају међ собом о минулом добу
Оне приче што си причо по сто пута
Из досаде некад напушто сам собу
А сад увек жудно слушам их из кута.

Како топло брује! Где си својим смехом
Да дигнеш олују среће око мене!
А ја стојим сепан, смушнен, ко под грехом.
И од јада само што ми тамне зене.

Но, некад се смејем и кад смешно није,
Јер волим те старце и, да плак'о не би,
Редом слушам старо срце како бије,
И питам се: где је срце слично теби?

Београд, новембра 1942.

Можило С. Павковић
ученик VIII разреда гимназије

Тога јутра, први пут после десет година невеселе службе, сахрањених у заборављеној и прашињавој архиви под усијаним кровом бакарне куполе, обрве се Дамњан Бацетић у кабинету свога шефа.

Гломазне фотеље, превучене сјајном тамножутим кожом, дочекаше га немо, посматрајући га подозриво својим многобројним очима мртвих ствари. Са тешког храстовог стола лагано се дизао плавичаст дим цигарете из сребрне пепељаре. Фотеља за столом била је празна. На ипак, Дамњанова кичма нагонски учини према том комаду намештаја покрет, који би — ако бисмо хтели да га дефинишемо — морали да назовемо поклоном.

Мукла тишина опколи га одмах са свих страна.

Учини му се као да се, чим је за собом притворио двострука тапедирана врата, читава кабинет заједно с њим отрглао из склопа зграде и суновратно полетео кроз бескрајну пустош васионе. У исти мах спададе га нека несвесна бубњава у ушима, од које осети скоро физички бол. Дамњан учини сиљан напор да стресе са себе невидљиве окове кошмарске тишине и накашља се лако; али кроз његово сухо и стиснуто грло не прође ни најмањи звук. Он понови покушај. Опет без успеха. То га наљути. Сада покуша да се премести са ноге на ногу. Ни то му не пође за руком. Учини му се, као да се сва његова крв слила у ноге и ту претворила у олово, па га кроз дебеле вилим приковала за паркет, од којег никаква сила на свету не би могла више да га одвоји. Његова притиснута лутња лагано се претвори у немоћан бес од којег му дође да заплаче. Одједном га обузе нагло кајање због овог лудог потхвата. Зашто је уопште долазио овамо?

У одговор на ово питање бојажљиво искрену у дну његове свести један измучен женски лик са танком плавом косом расутом по белом узглављу болничке постеле и један мајушњи замућуљак из којег вири ситна, румена, још влажна главица његове принове.

„Ех, — помисли Дамњан са меланхоличном резигнацијом, — где је оно петоро, исхране се ваљда и ово једно... Зашто бих му досађивао својим мукама, које за њега као и за сваког другог који није осуђен да их са мном дели, не значе ништа? Зашто да се непотребно понижаваам и да га молим, па да ме испрати као оног Матића, кад је дошао да тражи повишицу.“

Дамњан пође ка вратима на врховима прстију. Под хладним, металним додиром браве, њему чисто лакну. Он се још једном окрете према празној фотељи. Дебели наслоји, раширени попут пара кратких здепастих руку, испраћаху га апатично.

Дамњан нагло отвори врата. У исти мах чу за собом шум браве. Он претрну. Пре но што је стигао да изађе, заустави га један глас:

— Шта сте хтели, Петровићу?

Дамњан је добро знао коме припада тај тон. Он се лагано окрете у вратима:

— Опростите, господине шефе, ја сам Бацетић... покуша да исправи добачену фразу и дубоко се, по други пут, поклонил према фотељи.

— Добро, де! Петровић или Бацетић... Није ли то, најзад, свеједно? Нећемо ваљда сад око тога да се натежемо...! Ви сте нов, чини ми се?

Дамњан, још увек у вратима, са погледом прикованим за шаре на вилиму, ћутао је збуњено. Опет се наљутио на себе, што се тако глупо истрчао. Као да је заиста толико важно да зна је он Бацетић, Петровић или ма шта друго...

Дамњан се опет сети узрока своје посете.

— Не, господине шефе! — изустит плахо и журно додаде:

— Ја сам у служби већ десет година... Тим поводом сам баш и узео слободу...

— Затворите врата и станите овамо! — прекиде га шефов глас.

Дамњанов поглед одвоји се с муком од арабеске на вилиму.

Несигурним покретом затвори за собом врата и пође према инкарнираној фотељи, која је сада имала првено лице, безбојне плаве и буљаве очи, и широк, плавичастим жилицама проткан нос.

Дамњан се заустави пред столом и поче изнова прекинуту реченицу:

— Тим поводом сам и узео слободу да вас узнемирам, господине шефе... Ја сам отац петоро деце... А јутрос... јављено ми је из болнице да сам добио сина, па бих молио да ми се обзиром... хм, обзиром на моје породично стање додели извесна повишица, како бих могао...

— Жалим, господине, буџетске повишице... — упаде шеф.

Дамњан га је неко време слушао са побожном пажњом; међутим, убрзо се

његова пажња расеја а поглед стаде да лута по кабинету, да се најзад као муха заустави на шефовом носу. Већ раније запазио је он тај модрицасте комад меса проткан сјајним жилицама. Али то што је привлачило његову пажњу, заправо није био сам нос, већ његова лева ноздрва, управо, још ближе речено — једна длака, која је врвила из ње.

Била је то црна, дуга, повијена длака, која се при најмањем покрету носца извијала ван своје шиљке далеко према Дамњану, дрско и изазивачки. Чинило му се као да га зачикава:

— Ходи само, ако смеш! Ево, на дохвату сам ти руке!... Ухвати ме! Чик! чик! чик! — при чему се у наступу

неког грчевитог смеха превијала и кривила далеко преко руба ноздрве, као да би хтела да се што више приближи његовом дохвату. Затим би се опет нагло повукла у дубини своје шиљке, вишећи оданде једва једним крајчићком: — Уја! Погоди где сам!...

Дамњан је морао да учини огроман напор да би свратио пажњу са ове длаке, која је почела већ да га нервира. Он се сада тупо загледа у шефова уста и би му чудно, како упркос његовом жестоком мицању ту, на свега једном метру од њега, не чује ни гласа, као да се између њих испречила нека непроходна преграда од дебелог стакла.

Још једном се сети повишице и болничке постеле, као далеких епизода из неког тужног филма, који је одавно гледао. Затим се пред његовим очима опет испречи длака из његовог носа. Обузе га нека сулуда жеља да прискочи и да ишчупа из његовог носа ту длаку, чија сама појава већ представља безочно изазивање, а с којом се за чудо, још нико пре њега није усудио да разрачуна, одмах ту, на лицу места...

„Ето! — помисли он — људи откривају непознате крајеве света; лутају читавог живота леденим пустарама далеких полова, само зато да би тамо, где човекова нога још није крочила, побили стег своје земље и да би га, најзад, као шарени симбол људске таштине оставили да лепрши, усамљен и заборављен под звезданим небом арктичке ноћи; пењу се у стратосферу; спунтају се у усијана гротла вулканских кратера — и све то само са једним циљем, следећи само једној тежњи: остварењу неког подвига.“

Међутим, овде, на свега један корак од Дамњана Бацетића, непознатог архивског чиновника девете групе, који у свом једноличном сивом битисању није никад ни сањао о нечем сличном, наметала се на пречац, неодољивом сиљном велика шанса: да се једним анонимним подвигом — јединственим по својој врсти — подвигом, који у погледу смелости и ризика нипочему не заостаје иза највећих потхвата, уврсти у ред витезова човечанства...

А ствар изгледа тако проста: Треба само испржити руку...

Дамњан осети како у њему као пли-

ма расте и плави цело његово биће неки непознати занос од којег му се заврте у глави... Испод зеленкастопрног излизаног прслука бесомучно је ударило његово срце о зидове грудног коша, попут преплашеног канаринца, који хоће да побегне из кавеза. Хладна влага лепила му се међу прстима а колена стадоше необуздано да се тресу.

Но, Дамњанова дивљач није га пуштала да је дуго чека...

Нагло, као да је хтела да га препадне и збуни својом смелашћу, излете црна длака далеко ван своје шиљке, извијајући се свом дужином према Дамњану. Он се трже, затим у магновењу прискочи — и пре но што је преплашени шеф успео да измакне, осети у носу онтар бол од којег му сузе навреше на очи.

— Ево је! — изустит с тихим усхићењем и спусти пажљиво на стаклену асталску плочу црну, криву и тврду длаку. Дамњанове меке плаве очи гледале су при томе кротко и ведро, као два различка.

Отрешити пеницама очи, гледао је неко време шеф са немим запрепашћењем у Дамњана, па у длаку... па опет у Дамњана, па у длаку...

*

Смешно... смешно... — шаптао је Дамњан, са очима пуним суза, кад је изишао на улицу — „како трагично примају људи извесне ситнице, које би требале пре да буду схваћене као услуга, него као повод за тучу... А да само зна, како му је кварила физиономију та смешна, крива длака у носу“...

Дамњан извади из џепа кесицу кукуруза, који је заборавио да раздели голубовима који су га свако јутро посећивали у прашињавој собици под куполом палате унесећи својим шумним топотом празничну ведрину у његов самотан рад — и расу га по плочнику.

Као кишна шарених бехара паде око њега јато голубова, купећи расута жута зрна...

„Смешно... смешно...“ — понављао је ко зна по који пут, док му је у ушима загушно звонио обесни кикот раскашаног пролетњег јутра, па крену ивицом тротоара лагано низ улицу, пазићи при томе механички да не стане ногом на коју саставну црту између два камена...

После испитиња

ПИШЕ: ДРАГ. МАРКОВИЋ

Када је после саопштења о положеном матурском испиту излазила из старе гимназијске зграде, Марија је место велике среће осећала нејасну тугу. Још су јој у ушима брујале речи професора историје, речи о значају тренутка у коме се налазе сви они који престављају бити ученицима и још је осећала многобројне стиске руке, али ипак није била срећна као што су други били.

Раставили се од другова и другарица, Марија пође кући кроз мали парк покрај реке. Цео град био је у то јунско преподне утопуу у море сунчаног светла. Небо је било модро и лепо, а испод великог моста немирно је жуборила Црница.

Идући стазом поред реке, Марија утону у немир својих мисли. Диван је и топао дан, све је тако весело и лепо, па ипак нешто је што Марији пада на душу као немирна чежња.

Није Марија ни осетила како је прошло то пролеће. Прво су испод снега процветале висибабје и љубичице, а затим су зазеленили пропланци, дани су били све топлији од сунца а ноћи су доцније замрпсале јоргованима. А кад је дошао јуни, Маријино срце било је немирно пред испитом, а можда и од мириса липа.

Дане и недеље провела је Марија над књигом, прелиставала је прашне уџбенике, путовала у далеке временске епохе, марљиво учила. Другови и другарице су имали пуно разоноде и провода, они су излазили да кроз сутон шетају тамнијим стазицама парка, они су једно другом нежно и заљубљено шаптали лепе речи или се учили плашљивим пољупцима, а Марија је увек марљиво радила.

Све њене другарице имале су своје љубави и нестрпљива очекивања састанка. Нина је волела Андрију, Ђурђа, увек насмејана и весела, волела је Бошка, а Ана је страшно причала о

своме Душану. Само је Марија била усамљена.

Истина, некад у дугим ноћима, кад је уморно прелиставала странице прашињавих књига, кроз редове јој се наметао један лик. Тада је осећала узбуђење, као један дрхтај душе. Затим, кад је дуго лежала пре него би заспала, постављала је себи питање: — Зашто, зашто ли ми није већ пришао?

И сада, идући стазом парка, Марија је мислила само на њега, на Маријана. Дуго већ могла је да га виђа и посматра, јер је становао у кући преко пута. Видела га је кад је поред прозора проводио дуге часове у читању, како је одлазио у канцеларију и враћао се, знала је о њему више него што је он и слутио.

Каткад би им се очи среле и тада је она постајала узбуђена, али би се затим у часовима сумње питала: шта, ако он има неку другу коју воли? Осећала је тада да јој то није равнодушно.

Поред павиљона била је једна клупа на којој нико није седео. Пошто јој се није нишло кући, Марија седе и посматраше светлину тонова и боја над градом, сав тај нејасни жамор живота. Сунце се смејало, а мисао да је тако добро положила испит давала је Марији самопоуздање.

Био је то празнични дан, па је стазама шетало више група или парова. Лето је топлином обасинало цео видик, у даљини је ваздух поигравао. Већ препретале лице сипале су свој мирис.

Кроз Маријино срце прострђа немир. Са краја стазе, баш према њој, ишло је њих троје, њене најбоље другарице Ана и Ђурђа и међу њима и Марјан. Видела је смех на њиховим лицима, већ је чула жубор њихових речи. Узбуђење, готово страх обузе је. Долазили су све ближе. Није више могла мирно да их посматра, окренула

је поглед на другу страну. Тада је осетила како јој прилазе.

— Марија, зашто си сама? — питаше Ана, а Марија покушаваше да каже нешто.

Шлиле су се другарице на њен рачун, а затим:

— Па ви се и не познајете! — закликта Ђурђа.

Тада, кад јој је рука била у његовој, била је збуњена као ученица која није научила лекцију. Честитао јој је на успеху, сви су се смејали и шалили, а Марија је почела да разумева да у његовим погледима има топлине и у његовим речима интересовања за њу.

Шетали су још мало, а затим другарице пружише руке и отидоше. Ни слутиле нису колико је узбуђена била Марија што остаје насамом са једним младичем.

Говорно јој је о најмањем дану живота, о расанку са школом, причао јој је о својим радостима из ђачког живота. Можда није могла да разуме сваку његову реч, јер су јој мисли биле један вихор, само једно је знала, да јој у срце продире тај његов поглед, зато и није смела да га погледа.

Кад јој је затим пред кућом стиснуо руку, дошло јој је да полети од среће.

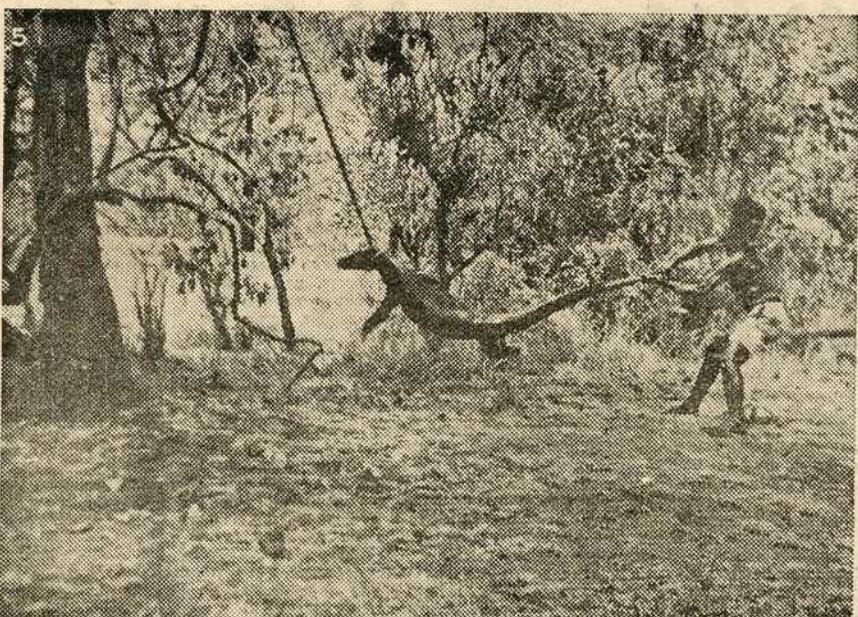
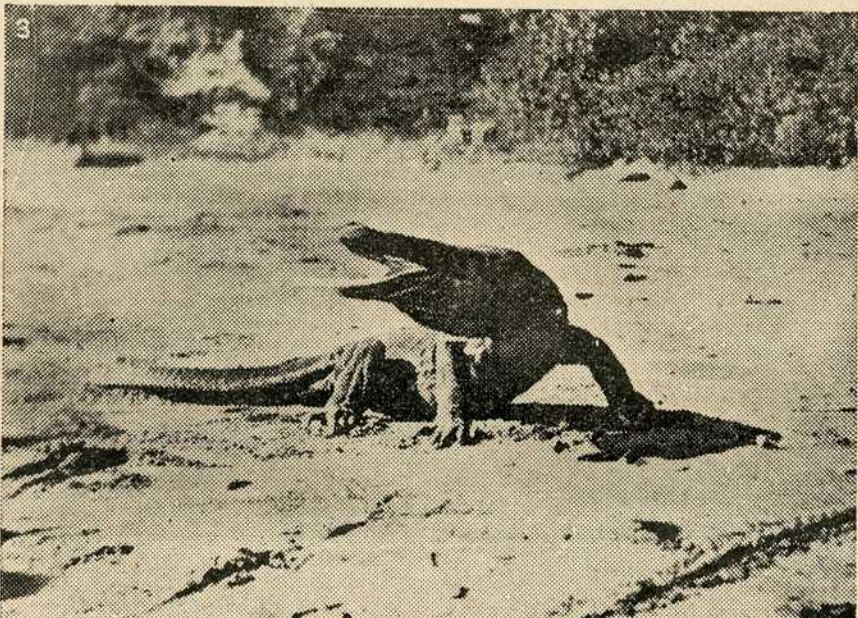
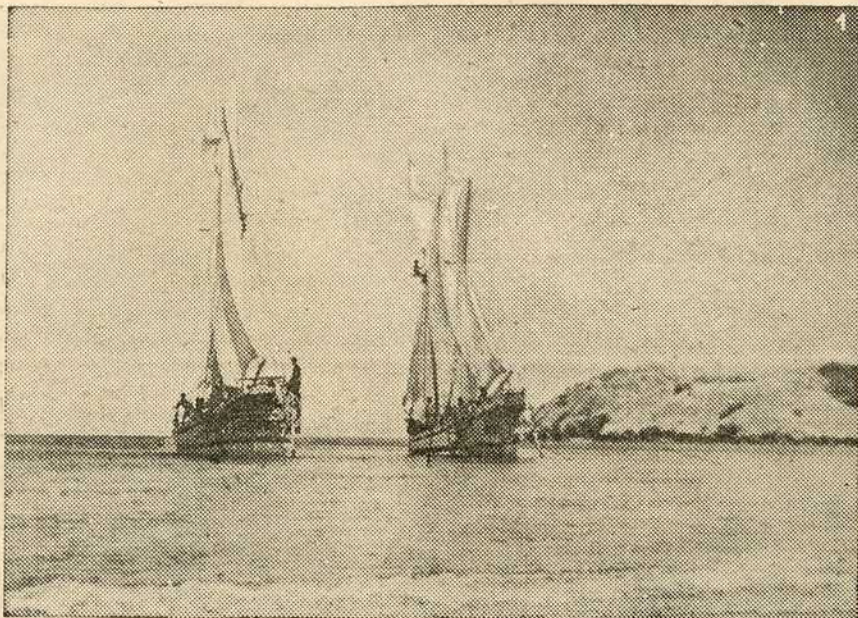
— Марија, како си положила? питае је мама.

Место сваке речи, Марија је страшно обуми рукама, па је љубљаше муцајући нејасне речи:

— Мама, тако сам срећна, тако срећна...

А затим, док је мајка постављала ручак, Марија лежећи на отоману у својој соби страшно се бацити у саварије. Мислила је на безброј ствари, плела је венац најлепших жеља, а кроз све те мисли осећала је како се ушло његов лик. Па је први пут осетила узвишену радост живота...

Борба са змајем

Код свих народа постоје приче о змајевима. Значи, те страшне рептилије постојале су на земљи и живеле. То је доказано не само преисторијским остацима, фосилима, него су нађени и директни наследници препотопских змајева. То су велики гуштери, варани, који још и данас живе на острву Ромодо, у Источно-индијском Океану. Пре овога рата острво је припадало Холандији и многобројне експедиције посећивале су острво ради проучавања живота ових „змајева“. Наша серија слика приказује рад једне научно-филмске експедиције на острву Ромодо.

- 1) Старинским једрењачама стигла је научно-филмска експедиција пред острво Ромодо, у Источноиндијском океану, на коме живе преисторијски гуштери — варани, потомци преисторијских змајева.
- 2) Експедиција је заузела бусију. У добро камуфлираном склоништу са камером и руци чланови експедиције чекају да нађу варани.
- 3) Ево га! На пешчаном спрду појавило се чудовиште — гуштер. Неколико метара дугачко чудовиште златно-зелене боје осетило је близину људи и претећи разјанило вилице палацајући расцепљеним змијским језиком...
- 4) Ухваћен! Један млади, неискусни варан, свега метар и по дугачак, ухватио се у вешто намештену замку. У страху се празноверни урођеници приближавају ухваћеном „змају“.
- 5) Петља је затегнута. Један урођеник успео је да ухвати измореног варана за реп, чији су ударци страховити.
- 6) „Змај“ је најзад, после многих мука и напора, ухваћен, побеђен и укроћен. Урођеници, одлични ловци, вешто су га везали. Пошто је и филм о животу варана готов, експедиција се спрема за повратак. Са њоме ће и ухваћени варан на брод, а затим ће, негде у Европи, бити сензација зоолошког врта. Тако ће да заврши каријеру страшни „змај“ са острва Ромодо.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

Тунис - Нови Једен Сицилије

На америчко-британски препад на Мароко Силе осовине одговориле су муњевитим заузимањем Туниса, земље која је по свом географском положају играла одувек велику улогу у Средоземном Мору. Јер, свега је 160 километара широк мореуз који Тунис дели од Сицилије. Недалеко од данашње престонице Туниса леже рушевине велике супарице старог Рима Картагине. У Средњем веку господарила је овим мореузом арабљанска морнарица чије је ујориште била Казба, некада јако утврђење а данас стари део града престонице Туниса. У Средњем веку, кад је моћ Ислама почела да опада, Тунис је под влашћу бејова постао гнездо пирата, против којих су се без успеха бориле ратне лађе великих сила. Тек 1881 године узела је Француска ову земљу као свој протекторат. У томе је имала подршку Енглеске, која и поред сталног насељавања Италијана у Тунису, није дозвољавала да се млада Италија учврсти с обе стране важног морског пролаза, на коме је и Енглеска била стратешки заинтересована.

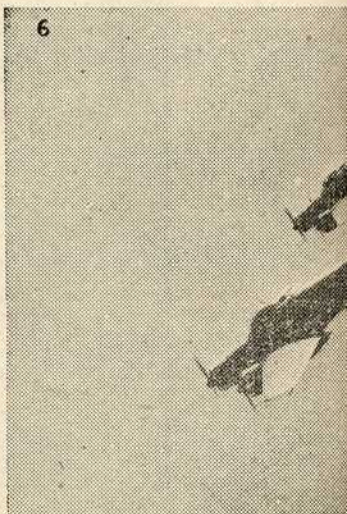
Тунис са својих 125.130 кв. километара има 2.500.000 становника. У истоименој престоници живи 200.000 становника од којих су половина Европљани. Сама варош Тунис има идеално пристаниште на лагуни, које би могло да прими све ратне флоте целог света. Лагуна је везана каналом са Средоземним Морем. Поред урођеничког дела вароши који живи шареним оријенталским животом налази се европски квартал који се, са широким булеварима и модерним зградама, ниуколико не разликује од осталих великих градова Јужне Француске.

Као „мостобран“ Европе Тунис је данас за Силе осовине исто толико важан колико и за саму Француску. Зато ће га оне заједнички да бране против сваког напада сила непријатеља европског континента.

В. ПЕТЕРС

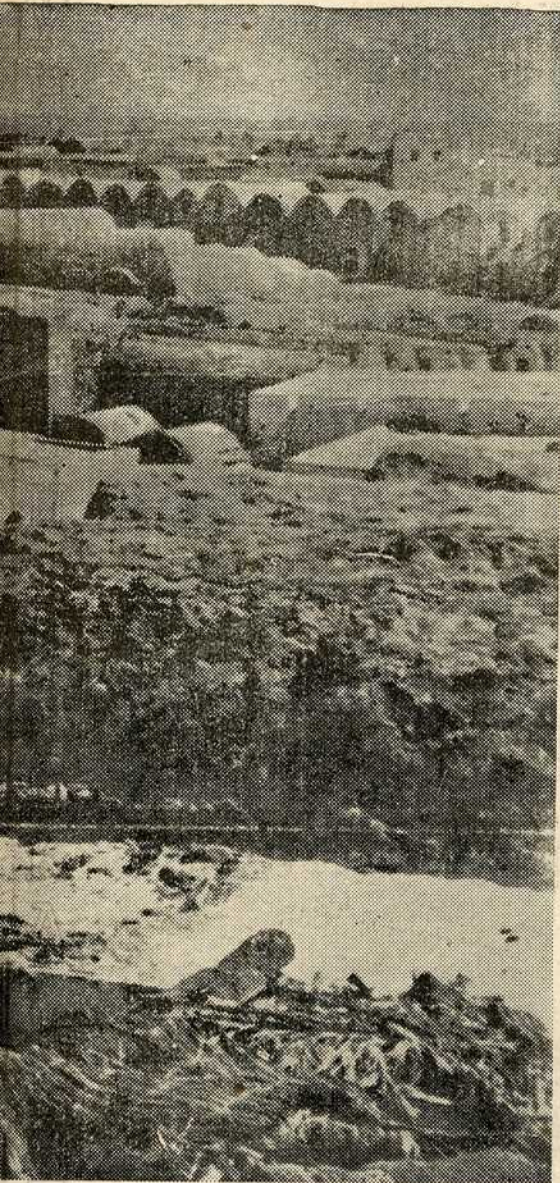

8) Силе Осовине господаре, после заузимања Туниса, мореузом између Сицилије и Северне Африке који је широк свега 160 километара. Слика приказује немачки брзи чамац на путу за једно афричко пристаниште. Брзометни противавионски топ спреман је да ступи у акцију, ако се појаве непријатељски извиђачи,

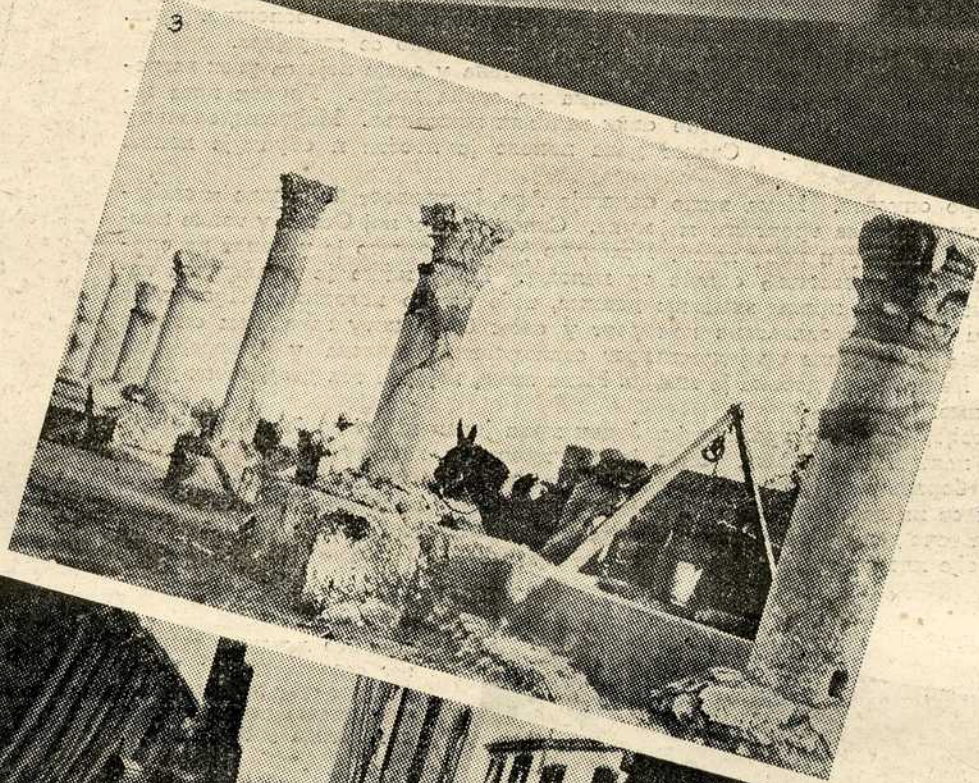
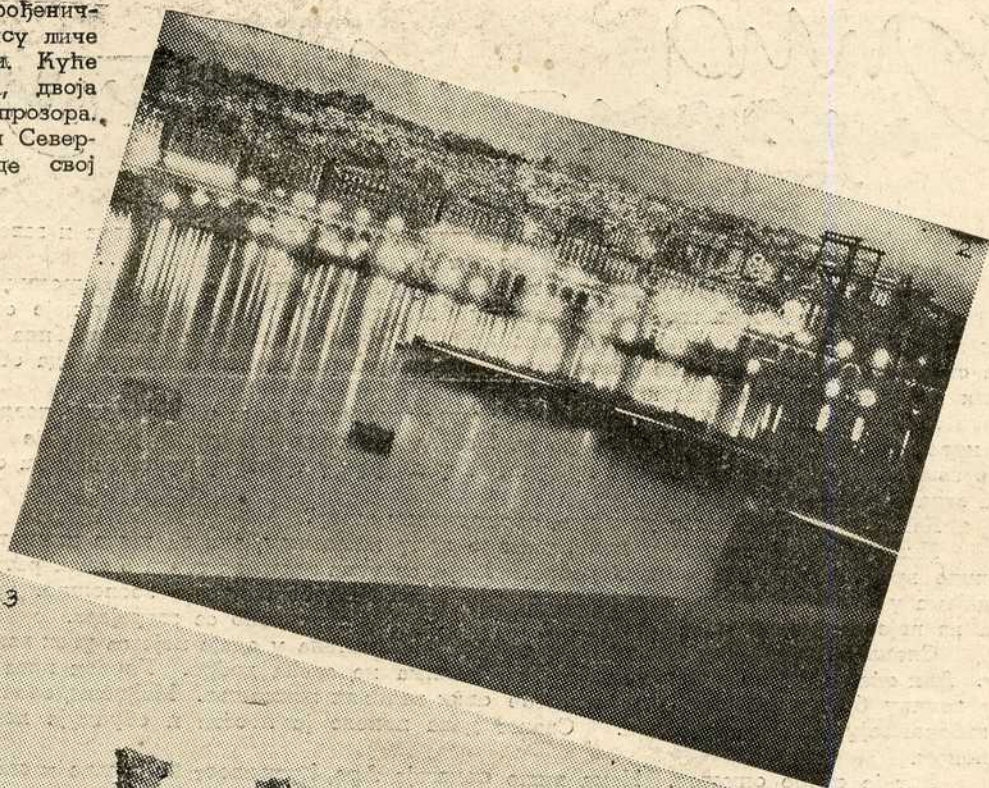

6) Из својих душних снага препада Англијанци на искрцали у

7) Северна Африка још једном је жини постао након препада Англијанци на поседе у околини приказује палатин у сенци палатинског полуса и Ту

1) Куће једног урођеничког насеља у Тунису личе на саће у кошници. Куће имају два спрата, двоја врата, али немају прозора. У њима становници Северне Африке проводе свој примитивни живот.

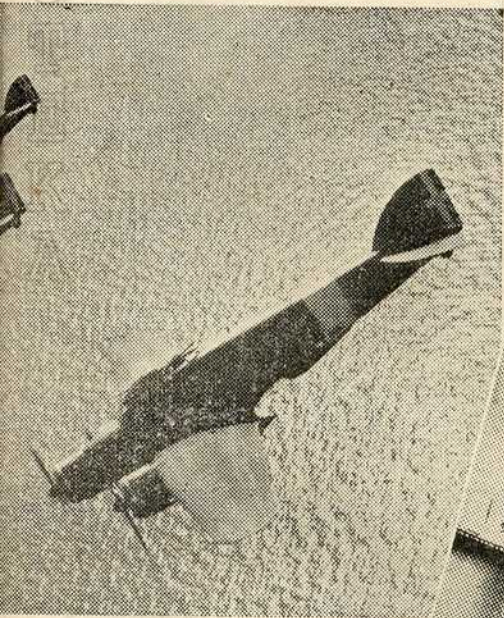
2) Престоница француског генералног гувернера Северне Африке Алжир модерна је варош. Основана је 940 године, у Средњем Веку, после бекства Мавара из Шпаније, и била је важно упориште гусара и тржиште робова — хришћана. Ту су се водиле и многе битке између Турака, Шпанаца, Бербера и урођеника.

3) Тунис је пун остатака славне прошлости. У рушевинама једног храма из римског доба, један урођеник саградио је бунар. Још у време Картагинских ратова помиње се Тунис као савезник Картагине под именом »Тунес«.

4) Касаба, прави стари урођенички Тунис, пун је карактеристичних црта Оријента: узане, полумрачне улице са мушебацима и доклатима, пуне људи и стоке — прави су лавиринт.

5) Престоница француског протектората Тунис има два градска дела: модерна једноличну европску четврт и Медну, стару урођеничку четврт. На једном месту, које приказује наша слика, та два кварта се додирују.

Б Л О С О В И Т А

ишта у Тунису вазне врше ефикасне аксонце који су се у.

ка у свој својој дуприште рата после онаца на француске лу земље. Слика њковске препреке де на граници Три-

Зима у зоолошком врту

Зима није заборавила ни београдски зоолошки врт. Снег је пао изненада и завејао сва боравишта становника врта. Данас врт сасвим друкчије изгледа... Али животињама које су навикле на хладнију климу ова промена у природи није много сметала. Има много животиња у београдском зоолошком врту које се у овим хладним данима не осећају сасвим хрђаво. Двогрбој камили је постојбина ледена сибирска степа, а за неке друге животиње побринула се већ сама природа обдаривши их дебелим и топлим крзном...

Међутим, велики број становника нашег зоолошког врта није радосно поздравео прве зимске дане и снежни покривач. Постојбина ових животиња далеко је од наше земље, у влажним и жарким пределима у подручју тропа, у дунгли или на обалама екваторских река.

Како су ове животиње дочекале ово годишњу зиму?

Нилског коња, велику и лену, нимало лепу животињу, али за наше климатске прилике врло нежну, већ одавно дворе. Мора се увек водити рачуна о температури у одајама у којима је смештен овај егзотични становник београдског зоолошког врта. Вода из које овај стари лењивац скоро никад не излази стално се загревава.

Слоница, љубимица Београђана, такође је смештена у одаје које се увек загревају. Али она се у првим хладним зимским данима не осећа добро. Управи врта задају велику бригу тешкоће око исхране ових великих животиња. Међутим, слоницу не заборављају њени пријатељи. Сваког дана понеко је посети и обрадује лепим поклоном.

Врт је скоро опустео. Нема више папагаја Аре, ћутљивост брбљивца и свађалице, не чује се више дрека тропских мајмуна. Склоњен је и ној Оскар у топле просторије у којима се и дању и ноћу ложи. Неколико јелена послато је у Банат на опоравак. Само отпорније животиње остале су напољу. Међу њима је и афричка камила. Како се она осећа у првим зимским данима, није тешко погодити. »Пустињска лађа« чини заиста чудан и занимљив контраст у свом боравишту завејаном снегом.

Два догађаја усколебала су једнолики свакодневног живота у београдском зоолошком врту. Лама Мими добила је младо. Мала лама, којој је тек двадесетак дана, још није добила име.

Други догађај је много трагичнији. Један мали јелен извршио је самоубиство. Обузет изненада паничним страхом, успео је да прескочи камену ограду којом је опкољено његово боравиште, јурнуо је стазама и успео да се узверу уз једну литицу. Не заустављајући се ни за тренутак, мали јелен се сурвао у пролазију...

Али живот тече даље у животињском царству на Малом Калемегдану... Чека се да што пре прође хладна зима и да опет гране пролеће...

3

4

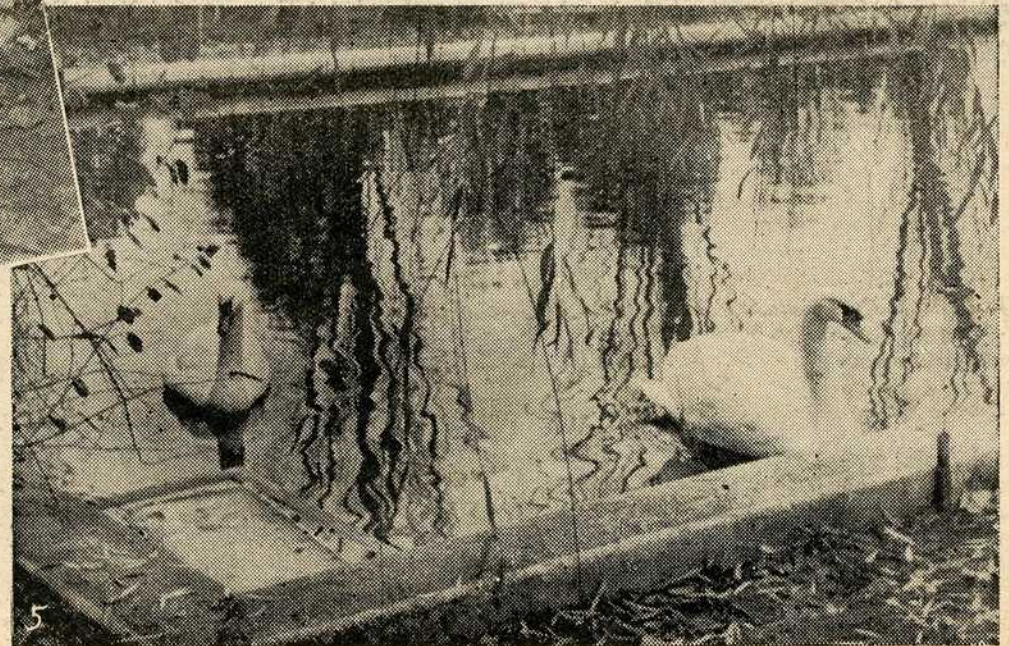
3 — Ово младунче такозваног свињског јелена остало је само: отац му је извршио самоубиство скочивши с једне литице и провалију...

4 — Слоница се обрадовала посети једног свог пријатеља. Добро зна да он није узалуд дошао...

(Снимци: А. Симић)

5 — Београдски зоолошки врт је опустео у првим хладним данима. Али ова два лена, достојанствена лабуда још проводе дане у свом базену, не обазирјући се на хладноћу и на први ледени скрамину која се узвучила на води.

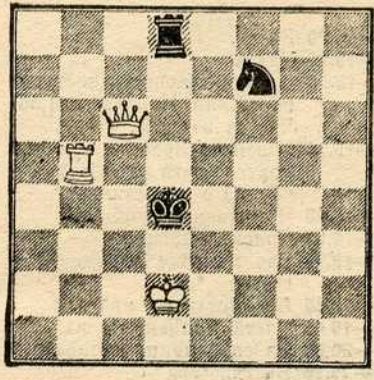

5

1 — Још једна принова у београдском зоолошком врту: једна мала лама, која још није добила име, дошла је недасно на свет...

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 49
Валентин Мартин

Бели вуче и даје црне мат у два погеза.

Решење проблема број 48 (Х. Албрехта): 1) Sb3-d2.

КРАЉИЧИНА ИНДИСКА ОДБРАНА

(Играло у четвртном колу Европског турнира у Минхену септембра 1941)

Бели: др А. Алехин. — Црни: Керес.

- 1) Sg1-f3, Sg8-f6; 2) c2-c4, b7-b6; 3) d2-d4, Lc8-b7; 4) g2-g3, e7-e6; 5) Lf1-g2, Lf8-e7; 6) 0-0, 0-0; 7) b2-b3, d7-d5; 8) Sf3-e5, c7-c6; 9) Lc1-b2, Sb8-d7; 10) Sb1-d2, Ta8-c8; 11) Ta1-c1, c6-c5; 12) e2-e3, Tc8-c7; 13) Dd1-e2, Dd8-a8; 14) c4:d5, Sf6:d5; 15) e3-e4, Sd5-f6; 16) b3-b4! Tf8-c8; 17) d4:c5, b6:c5; 18) b4-b5, a7-a6; 19) a2-a4, a6:b5; 20) a4:b5, Da8-a2; 21) Se5-c4, Da2-a8; 22) Lb2:f6, g7:f6; 23) b5-b6! Tc7-c6; 24) e4-e5! Tc6:b6; 25) Sc4:b6, Sd7:b6; 26) Lg2:b7, Da8:b7; 27) e5:f6, Le7:f6; 28) Sd2-e4, Lf6-e7; 29) De2-g4+, Kg8-h8; 30) Dg4-f4, Le7-f8; 31) Se4:c5! Db7-c7; 32) Sc5:e6, Dc7:f4; 33) Se6:f4.

Црни предаје. Ванредном стратегијом Алехин је створио слабе тачке у противничкој позицији и одлично то искористио. Светски првак ниједног тренутка није губио иницијативу из шака. Како је Алехин на ранијем турниру у Салцбургу обе партије са Кересом добио, то му је ово трећа узастопна победа над својим главним ривалом у овој години.

ДОМАЋИ ШАХ

Београд. — Шаховска секција „Бака“ почела је свој првенствени турнир са 17 учесника. Међу такмичарима се налази низ истакнутих престоничких шахиста и први резултати су већ донели разна изненађења.

Чачак. — Турнир за првенство Чачка 1942 завршен је. Осам финалиста су се пласирали овим редом: први Богосав Ковачевић 11 и по бокова; други Љубинко Мајсторовић 11; трећи Владимир Рисимовић 9; четврти Милан Спасојевић 7; пети и шести Константин Јовановић и Бранко Тошић по 5; седми Срећко Недељковић 4 и по; осми Зоран Максимовић 3 бола. После првог дела турнира на челу табеле налази се Мајсторовић без иједног пораза и за пола бола пред Ковачевићем. Међутим, у наставку турнира, Ковачевић је постигао низ победа и добио реваншну партију са Мајсторовићем. Према томе је млади Ковачевић (иначе ученик гимназије) освојио првенство Чачка за 1942 годину.

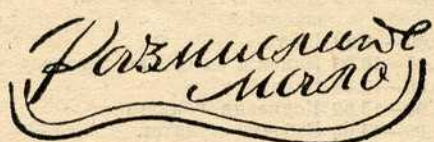
НЕКАДАШЊИ МЕЧЕВИ

Некадашњи мечеви најбољих светских шахиста нису ни приближно били тако добро организовани као данас. Године 1834 почели су меч од 21 партије најјачи тадашњи играчи Француза Лабурдоне и Ирац Мак Донел. Играло се у некој малој просторији, а приступ је био слободан свима без разлике. Понеки би посетилац, без обзира на то да је критичан тренутак игре, пришао мајсторима, поздравно се са њима и обасуо их туцетом разних питања као: Је ли вам то данас прва

партија? Овај топ изгледа да је у Баволој капи? Ко је на потезу? итд.

Како тада још није било шаховских часовника, мислио је сваки онолико колико је хтео. Лабурдонеу је за један потез требало просечно око 55 минута, а његовом спором ирском противнику читав час и по! Партије уопште нису бележили и само једном ревносном посматрачу има да се захвали што их је писао и сачувао за јавност. У овој незваничној утакмици за светско првенство победио је Лабурдоне.

Занимљиво је да оба играча нису један друге знали језик, па према томе ни да међусобно разговарају. Случај је хтео да, кад су умрли, буду сахрањени на истом гробљу и један поред другог.

ТРИ ПРИЈАТЕЉА

Три пријатеља, Мића, Андра и Ђока, решиху се да измере своју тежину. Кад су их доцније упитали колико је ко тежак, одговорили су:
Мића и Андра заједно теже 160 килограма. Андра и Ђока имају заједно 150 килограма. Ђока и Мића имају заједно 140 килограма.
Можете ли да утврдите који је од њих најтежи и колико има килограма?
Ако не можете, потражите одговор у идућем броју.

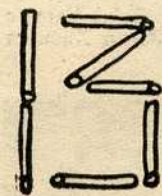
ЛЕОБА

Перина и Јојина мама има 20 динара и 50 пара у монетама од 2 динара, 1 динар, пола динара и 25 пара. Она хоће да подели ове паре својим синовима, али тако да сваки добије бар по једну монету од сваке вредности.
Можете ли помоћи мајци да реши овај проблем?
Одговор дајемо у идућем броју.

ЗА НАШЕ ЖЕЛЕЗНИЧАРЕ

Сваког дана из града Х полазе за град У четири путничка воза. Они полазе тачно сваких шест сати и потребно им је 24 часа да пређу одстојање од Х до У. Исто тако свакодневно и у исто време полази из града У у град Х четири путничка воза, који такође прелазе одстојање УХ за 24 сата.
Ако појете једним од тих путничких возова, колико путничких возова ћете сусрести на путу од једне вароши до друге?
Одговор (за слабије железничаре) дајемо у идућем броју.

13 = ?

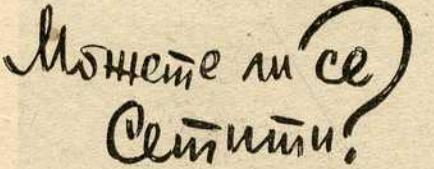
Наша слика показује како се са седам штапица може написати број 13. Можете ли од ових седам штапица (али да их не ломите) да направите неки други број. Да би задатак био мало тежи, поставићемо као услов да овај други број да буде квадрат неког броја.

НАЊИТЕ БРОЈ

Замислили смо један двоцифрени број. На вама је да га пронађете. Помоглићемо вам мало у томе:
Ако помножите овај број са бројем десетина, резултат ће бити 58.
Ако, пак, сума обеју цифара буде помножена с бројем десетина, резултат ће бити 22.
Који је тај двоцифрени број који смо замислили. За оне које не буду имали среће у решавању, дајемо одговор у идућем броју.

КЛИКЕРИ

Јова, Пера и Мића играју се кликера. Пре почетка игре они су се договорили да онај који буде изгубио има да дуплира број кликера оне друге двојце.
Дечаци су одиграли три партије. Прву је изгубио Јова, другу Пера и трећу Мића.
На крају кад су се обрачунали сваки је имао по 48 кликера. Колико је сваки дејчак имао кликера у почетку игре.
Одговор у идућем броју.

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

И у првој половини XIX века имали смо културних људи, који су чинили част земљи. Дајемо вам податке о једном нашем сликару и књижевнику из тога доба. Треба да вам је познат.
Кад је умни Доситеј Обрадовић отпочео у Србији своју просветну акцију, желело се да се у београдској цркви руком кога

својна уметника основи живопис. Ову акцију је водио сам Доситеј, па је овај посао понудио онда чувеном уметнику Арси Теодоровићу, који се овог посла радо примио. Догађаји, који су затим наступили, омили су извођење овог плана.

По овај посао, у обновљеној београдској Саборној цркви обавио је један познат, у то време, сликар и књижевник, који је рођен у Светом Ивану 15 марта 1815 године.

Из сиромашне породице, борио се с многим недаћама за време школовања. Издржавао се помажући фарбарима и молерима. У својој двадесетој години отишао је у Беч са женом да се у сликарској академији стручно образује. Због оскудице једва је издржао годину дана у Бечу. Тек касније је успео да поново дође у Беч и да се усаврши у свом позиву. Због тога му је било поверено да изради живопис у новој београдској Саборној цркви.

Да ли вам је познато о коме је реч? Ако нисте, читајте даље. Јер је сликар, који је израдио живопис у Саборној цркви заслужио да буде познат.

Пошто је израдио живопис у новој београдској Саборној цркви, настану се савесни у Београду, примајући на израду полове сликарске уметности, црквене и световне. Године 1846 српска влада послала га је да прегледа старе цркве и манастире. Са овом пута донео је многобројне цртеже старог српског живописа. Идуће године био је с истим задатком упућен у Свету Гору. Том приликом обишао је и Цариград и Солун. Тај свој пут описао је у двема књигама (1847 и 1848). Обе књиге су важан прилог за изучавање српске историје.

Бавио се и књижевношћу. Умро је 1 априла 1855 године.

Ако ни сада не знате о коме је реч, прочитајте одговор који вам дајемо одмах доле.

Занимљива и брзо читавајућа збирка

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11				12			
			14				
15	16				17		
18	19					20	
21	22			23		24	
25				26			
27				28			

Хоризонтално: 1) Оглас у новинама. 5) Забава. 9) Племићска титула. 10) Врста стила. 11) Показна заменица. 12) Скраћеница. 13) Заменица. 14) Васељена. 16) Себиčnost. 19) Округла. 21) Мушко име. 23) Свеска за писање. 25) Руковет цвећа. 26) Позоришна комад. 27) Божанство. 28) Мицање.

Вертикално: 1) Град у Финској. 2) Град у Француској. 3) Река у Јужној Африци. 4) Велика птица. 5) Два различита самоглавника. 6) Највећи део печега. 7) Река у Француској. 8) Залив Црвеног Мора. 10) Врста дрвета. 12) Фипа материја. 14) Слуга. 15) Непријатност једне особе на неком месту. 17) Презиме немачког композитора. 18) Таван извијен у облику лука. 20) Необуване. 22) Предлог. 23) Животиња. 24) Сират. 26) Река у Италији.

ПИТАЊА

- 1 — Шта је амнезија?
- 2 — Да ли су хришћани измислили звона као сретство за позив верних на молитву?
- 3 — Ко је написао књигу „Животи краљева и архиепископа српских“?
- 4 — Ко је био Раде Облачин?
- 5 — Шта се о њему зна?
- 6 — Колико је велика Шведска?
- 7 — Који су најпокретљивији мишићи на човеком телу?
- 8 — Да ли је обичај сечења бадњака дошао с хришћанством?
- 9 — Где су пронађене најстарије куће од камена и од кога доба потичу?
- 10 — Како се у старом Београду звала данашња улица Краљице Наталије?
- 11 — Да ли има данас много такзованих алпских козорога?
- 12 — Има ли народа који не једу живину?
- 13 — Да ли је највећа змија питон — змија отровница?
- 14 — Шта су протозоје?
- 15 — Шта је електролиза?
- 16 — Постоји ли јасна подела наших народних песама?
- 17 — Шта су аутохтони њилимови?
- 18 — Да ли је жирафа јака животиња?
- 19 — Какву висину могу да достигну таласи?
- 20 — Да ли у Нилу има риба?

ИЗ 48-ОГ БРОЈА

Одговор на

„ДВА ПИТАЊА ИЗ ЗООЛОГИЈЕ“

- 1) Гавиал је једна врста крокодила с чељустима које су уске и дуге као кљуњ. Живи у Индији. 2) Грифон је митолошка животиња која је имала лавовско тело, орловску главу и орловска крила, а коњске уши.

Одговор на

„УЈКА ЂОКА И МАЛА ОЛГИЦА“

Олгица је имала 12 година, а ујка Ђока 48 година.

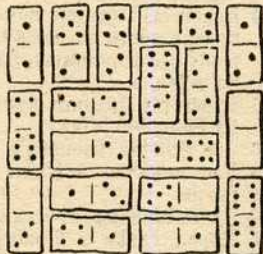
Одговор на „ДВА ЧВОРА“

Чвор А могао је бити раздешен једним простим тражењем коца. Чвор Б могао се уклонити само отсечањем или провлачењем игле кроз коца.

Одговор на „ЧАРОВНИ ЦВЕТ“

Бројеви треба да буду овако исписани: 1-12; 2-11; 3-10; 4-9; 5-8; 6-7.

Одговор на „ИГРА С ДОМИНАМА“

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — Година 1900 још припада деветнаестом веку. Двадесети век почео је 1 јануара 1901 године.
- 2 — Зец трчи брже узбрдо зато што су му задње ноге дуже од предњих.
- 3 — Шљивак је био народни назив за млетачки златник и то зато што је Христос на аверу претстављен у елиптичној мандорли која изгледа као шљива.
- 4 — Црвени крст је покренуо после битке код Солферина 24 јуна 1859 године. Оснивач је био Швајцаран Алри Динан. Његовим настојањем је 1865 год. одржана у Женевини конференција 16 држава на којој су израђена правила Црвеног крста.
- 5 — Српско друштво Црвеног крста основано је неколико месеци пре српско-турског рата 1876 године.
- 6 — Микроскоп је пронађен 1590 године, а доглед 1608 год. Само се по себи разуме да су били врло примитивни.
- 7 — Скоро цела историја човечанства одиграла се на Северној хемисфери јер је тамо много више копна него на јужној.
- 8 — Филип Витшић био је слеп због великих богиња.
- 9 — Свака змија отровница имуна је против отрова свих осталих змија.
- 10 — „Подунавка“ је било име за први часопис у Србији. Излазио је у Београду од 1843 до 1849 године.
- 11 — Звезда Алкана када би стајала у средишту Земљине путање светлела би 580 до 600 пута јаче него што нам сада светли наше Сунце.
- 12 — Сирано де Бержерак није измишљена личност. Живео је од 1619 до 1655 године. Био је војник и књижевник.
- 13 — Прве перспективне декорације за позориште израдио је сликар Агатах за Есхилове драме.
- 14 — Тоша Јовановић и Пера Добриновић, наша два позоришна великана били су калфа и шегрт у берберској радњи једног истог газде: она Пера Добриновића.
- 15 — Сахарин је четири стотине пута слађи од шећера.
- 16 — Напрт за слово „Б“ није дао Вук већ Лукијан Мушички.
- 17 — Даване сигнала заставницама употребљавали су још стари Грци око 450 године пре Христа. Као проналазачи сматрају се Демокрит и Клеоксан.
- 18 — Утврђено је да свега 10% људи умре од старости, док осталих 90% умире од разних болести и т. д.
- 19 — Зглавци коњских ногу тако су конструисани да ноге могу да се окуте као ступци и то без икаквих напора мишића. Коњи ноћу прилегну у штали не да би одмарали ноге, већ да би одморили вратне мишиће.
- 20 — Последња реч у Светом писму је „Амин“.

РЕШЕЊЕ УКРПТЕНИХ РЕЧИ

- Хоризонтално: 1) Бари. 3) Паут. 5) Оба. 6) Оро. 8) Изид. 9) Си. 10) Арас. 12) Хаос. 14) Гну. 16) Ре. 17) Рпа. 19) Јена. 21) Скеч. 23) Вајка. 24) Сам. 25) Сви. 26) Ирод. 27) Абер.
- Вертикално: 1) Баја. 2) Ибис. 3) Прах. 4) Таис. 6) Од. 7) Врч. 9) Сом. 11) Арсен. 13) Алпак. 14) Гар. 15) Ума. 16) Реп. 18) Реп. 19) Јули. 20) Абал. 21) Сава. 22) Чабр. 24) Со.

Недељни програм

БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

Недеља, 6 децембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Преподневна музика.
10.00—10.30 Свечани час.
10.30—11.45 Свечани концерт.
11.45—12.00 Недељни преглед за српско становништво.
12.00—13.00 Подневни концерт.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског. Солиста Софија Драусаљ.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.30—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
15.00—16.00 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
16.05—18.30 Св. Никола распакује.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Поред свећа у Божићном посту.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Ко жели нека слуша.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—22.45 Срце је адут.
22.45—24.00 Да, то је наш темперамент
00.00—1.00 Поноћна музика.

Понедељак, 7 децембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Тамбурашки оркестар Араницки.
13.00—14.00 Подневна музика.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.

- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт.
17.00—19.00 Српске емисије.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Златко Тополски свира.
19.45—20.00 Ђаскамо о спорту.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Срећне слике.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—22.45 Интермецо.
22.45—24.00 Ритмички АВС
00.00—1.00 Поноћна музика.

Уторак, 8 децембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар под управом Фрање Седлачека.
13.00—14.00 Подневни концерт. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског. Солиста Јован Стефановић—Курсула.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.30—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—16.30 Поподневни концерт.
16.30—17.00 Београдски гудачки квинтет Немечек—Слатин.
17.00—19.00 Српске емисије.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Ерих Ајзенбранд свира (чело).
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.00 Љубав.
21.00—21.40 Оаза — Отаџбина.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.

- 22.00—22.20 Вести.
22.20—23.00 Увек мирно.
23.00—24.00 Састанак у Београду — Звучно војничко писмо.
00.00—1.00 Поноћна музика.

Среда, 9 децембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт.
13.00—14.00 Забавни квинтет.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.30—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт.
17.00—19.00 Српске емисије.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Вили Домграф-Фасбендер пева.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 На позорници.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—22.45 Певано и звиждано.
22.45—24.00 Снови о љубави. Свира оркестар за игру под управом Ханс Георг Шица.
00.00—1.00 Поноћна музика.

Четвртак, 10 децембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—14.00 Подневни концерт малог радио оркестра под управом Федора Селинског. Солиста Маја Бајић-Кариус (Сопран) и Јосип Хабшид (Саксофон).

- 14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.30—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт.
17.00—19.00 Српске емисије.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Злата Ђунђенац пева.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Оркестар за игру под управом Ханс Георг Шица.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—24.00 Концерт разних народа.
00.00—1.00 Поноћна музика.

Петак, 11 децембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар. Диригент Хајман.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Отмара Хофера. Солиста: Татјана Хитрица.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.30—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт.
17.00—19.00 Српске емисије.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Љубица Маржинец свира (клавир).
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Симфонијски концерт. Прво извођење симфоније Хермана Шредера под управом композитора.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—23.00 У кафани код „Сахера“.
23.00—24.00 Састанак у Београду — Звучно војничко писмо.
00.00—1.00 Поноћна музика.

Субота, 12 децембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Тамбурашки оркестар Араницки.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Отмара Хофера. Солиста Јован Мокрањач (Чело).
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.30—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
15.00—16.00 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
16.05—18.30 Певано и свирано.
18.30—19.00 Српска емисија.
19.00—20.00 Гласови Југоисточка.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Вече у Таверни.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—22.45 Ја сам у музику залубљен.
22.45—24.00 Сребрни фењер. Свира оркестар за игру под управом Ханс Георг Шица.
00.00—1.00 Поноћна музика.

Снег и сунце у шуми на Тари-планини

(Фото: Инж. Ратимир Стефановић)

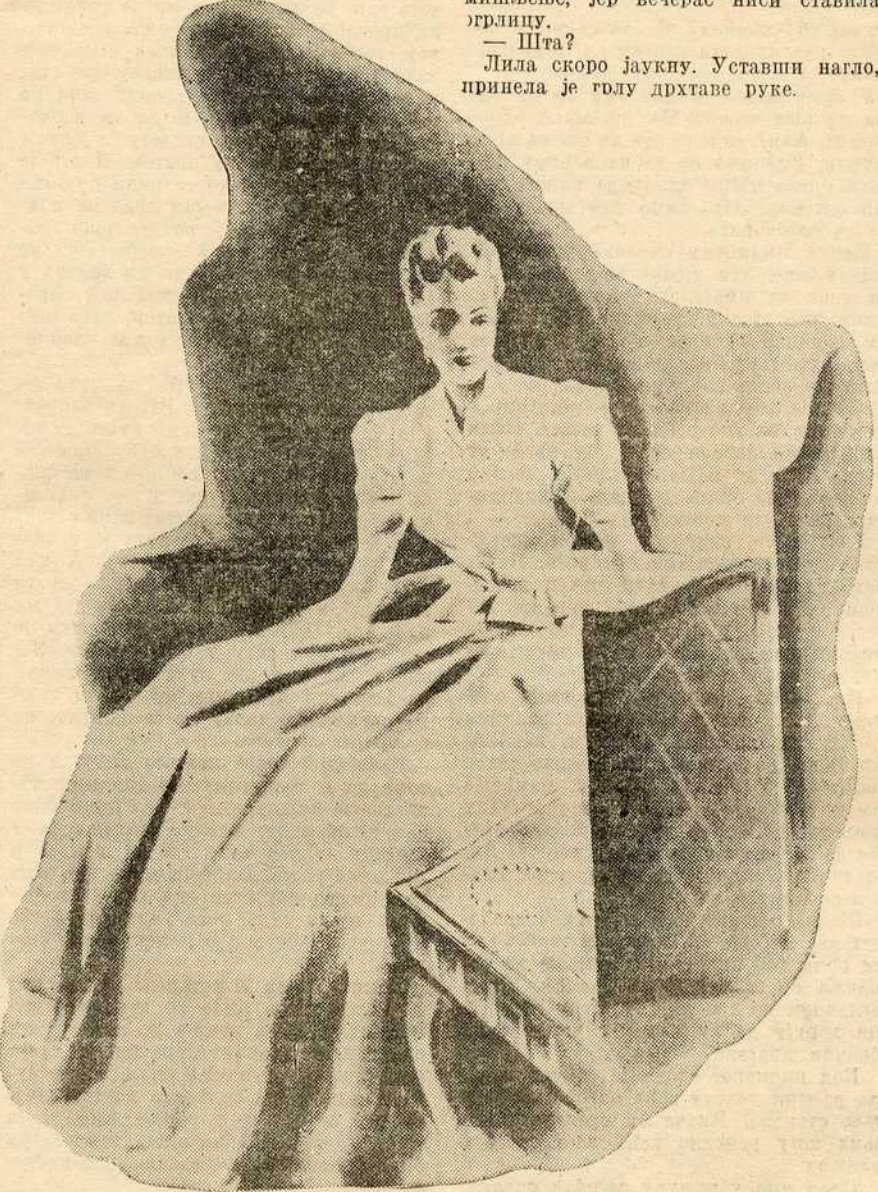
Изгубљена огрлица

Пише: Анри Дежанк

Тоноћ. Таман да завршим. Пре један она се неће вратити...
 — Адвокат Филип Марга опет се удуби у проучавање предмета своје парнице, на чијем је данашњем рочишту, почев од оптуженог, па све до сведока и оштећене странке, свима било страховито досадно. Одговори оптуженог сводили су се, читава два часа, само на немарне једносложне речи... Филип стави коман дрвета у ватру, седе огрнувши се у свој собни огртач и још једном баца поглед на злокобни дрни часовник.

Свим срцем усамљеног човека желео је да му се жена што пре врати. „Ли-

Филип се смејао, задовољан што опет чује тај помало пискави глас, што види ту плаву косу и два необично блистава ока.
 — Збиља? — упита она расејано. — Нека занимљива парница?
 Она се завали у стару удобну фотелју, задовољно уздахну и склопи очи. Имала је на себи нежну хаљину бледо-плаве боје.
 — Уз неке светле боје — рече Филип, — налазим да је огрлица сувишна.
 Она се осмехну склопљених очију.
 — Мислиш?
 — Мислим. Уосталом, то је и твоје мишљење, јер вечерас ниси ставила огрлицу.
 — Шта?
 Лила скоро јакну. Уставши нагло, принела је голу дрхтаве руке.

ла не опет доћи доцкап. Тим седељкама код Галибеових никад краја. А моја жена увек оберучке прихвата позиве. Тамо увек има некога да јој примети како су њени зуби и њена огрлица истог порекла... А да сам продао ту огрлицу...
 Он удахну и поче размисљати о пријатним променама које би у кућу донела продаја огрлице, породичног наслеђа. Нов стан, нов намештај... Али та огрлица просто је залудила Лилу и он јој је оставио. Ујутру је посила под кућним хаљинама, поподне на прној хаљини, увече око наог грла. Спавала је са својом огрлицом...
 Филип Марга скиде уморно наочаре. Баца површан поглед на намештај од првене коже и прног апажуа, достојанствено охол и стар, такође наследство од породице у којој је важило начело да ништа не сме да се баца и да све може нечему послужити...
 Звонце одједном зазвони и Филип пожури да отвори врата.
 — А, ту си! Али откуд да вечерас пораниш? Тек је прошла поноћ...
 Она га скоро одгурну прилазећи камину.
 — Страшно ми је хладно. Напољу бесни северач. Разуме се, ти о томе појма немаш. Главно да је теби топло...
 — Да — одговори он. — Посматрам из далека вас, заточенике на робији задовољства, и с особитим уживањем спремам једну одбрану.

— моја огрлица! Ох, моја огрлица.
 — Ти... ти си је изгубила?
 Ох, моја огрлица, моја огрлица...
 — Де, де... Чекај, видећу у претсобљу... У лифту... Доле у вестибилу... За име бољје, немој губити главу!
 Лила се већ била прибрала. У исто време, сетила се свега што се вечерас догодило.
 „Како сам се уплашила...“, уздахну она.
 Да, огрлица се налазила на једном сточићу поред црне вазе с ружама, у стану за који Филип никад неће дознати да је Лила тамо ишла. О, никада неће дознати... У њеним образима опет се појави руменило.
 — Нишла — рече Филип вративши се. — Али не очајавајмо. Не треба да губимо из вида да ми је мајка, за случај крађе, оставила забелешку тежине сваког од четрдесет три зрна бисера. Најпре телефонирај.
 — Да телефонирам? Ја? Ко ме?
 У очима јој се огледао страх.
 — Галибеовима, него коме! Буди хладнокрвнија, Лила...
 — Али они су легли... Помисли, већ спавају...
 — Баш ме брига... Пробудићемо их...
 — Пази, Филипе...
 — Шта да пазим? Да још водим рачуна о томе да ли ћу узнемирити доброг Галибеа кад је реч о драгоцености од...

— Не, али собар на телефону могао би после тога сам да потражи огрлицу и да је сакрије...
 — Да, то је тачно, — одговори Филип.
 И нагло скиде своју собну хаљину.
 — Ја ћу ићи. Лично ћу их обавестити и одмах ћемо све прегледати.
 — Не, чуј! Ако не нађеш код Галибеових моју огрлицу, а не нађемо је ни на другом месту, могао би да створиш између Галибеових и нас врло непријатну атмосферу...
 Филип погледа зачуђено своју жену.
 — Добро, али претпоставимо да си заборавила огрлицу у колима своје сестре. Дениза те је довезла?
 — Не, Дениза није била вечерас код Галибеових. Сама сам се вратила.
 — Ништа, пријавићу ствар префекту полиције. Он је мој пријатељ.
 Она га опрезно погледа:
 — То је потребно?
 — Ти си несватљива, мала моја. Неопходно потребно...
 Није очекивао да ће се она насмејати и он се разбесне:
 — Дакле, смешно ти је што си изгубила бисерну огрлицу? Којим си се путем враћала? То се мора навести у пријави. Зар ти је шампањац помутно памћење? Којим си путем прошла, питам те?
 Праскао је од беса. А она, као да се пренула, одмери Филипа од изношене собне хаљине и изгубане пидаме до неизбријаних образа. Пред очима јој искрени слика другог човека, опасног и лепог. „Он се суд бесумње игра заборављеном огрлицом и смешка се...“ Да, јер Лила увек скида огрлицу са свог белог врата који он толико воли...
 — Губимо драгоцену време — продужио је Филип. — А ти ћутиш. Као заливена. Не могу да разумем твоју хладнокрвност кад си већ успела да изгубиш ту огрлицу. И не помишљаш на мене, како ја избегавам да начиним зар један нови пар одела, да подмладим своју канцеларију...
 Лила се није ни помакла. Посматрала га је ћутећи, упорно. Чула је речи „Фриволност... немогућан живот... моја морална самоћа...“ Она је говорио опорно, брзо. Савијао је у рукама нож за сечење хартије. И у тренутку кад чу речи „Као да нисмо једно за друго“, и кад нож за хартију одједном прште, Лила нагло устаде.
 — Да — рече она. — Нисмо једно за друго.
 Филип се заблену у њу.
 — Шта? Шта то говориш?
 Она је поправљала наборе своје хаљине на куковима.
 — Кажем... да! Да и да! Нисмо једно за друго. Зар ти то не осећаш?
 — Лила... Шта ти је? Ти си луда...
 — Да, луда сам. Ако тако хоћеш... Јер овде...
 Она стави руку на груди, у висини срца.
 — Овде чувам једну тајну, непрестане откуцаје који ми причињавају бол, чувам једну слику... Је ли ти то доста?
 Погледала је мужа право у лице. Он је брутално дограби за руке и свом снагом стеже. Лила се није бранила.
 — Пази — рече тихо. — Ако ме и даље будеш стегао, дознаћеш колико те мрзим. До које мере престajem да пред тобом будем жена... Да, ја те...
 Он се није усудио да је даље стеже. Отпустио је прсте и она је нагло ућутала. Пребацивши огртач преко рамена, она пође у своју собу додирујући махијално на врату место на коме је обично била огрлица.
 Иза закључаних врата за тренутак је остала непомична. Хладноћа која се увлачила кроз отворен прозор и потпуна мурчина помогли су јој да дође себи, да постане млада жена у искушењу. — још не грешница, једна од многих младих жена што имају и крију своје тајне. Потреба да каже истину, да све призна, лагано је налуштала. Ода седе поред тоалетног сточића и упали обе лампе...
 Пред њом, на сточићу са огледалом, лежени преко свог рефлекса, увиђеног у полукруг, бисерна огрлица коју те вечери није била ни ставила, блистала је својим благим сјајем. Највећи бисер у средишту зрачно је светлосну звезду у измаглици, ведре и спокојне звезде, једва приметно лубичасте боје. Она дохвати огрлицу весигурном руком, притисну на прса живу кожу бисерних зрна и клону у столицу празних, бескрајно празних груди...

Савети НАШЕТАЛЕКАРА

Зашто има све више случајева запаљења плучне марамице?

Постоје две врсте запаљења плућне марамице: тзв. суво запаљење и запаљење са изливом (ексудатом), или како се у обичном говору сасвим гогрешно каже „са водом“. Стварно и у изливу који настаје као последица запаљења плућне марамице, има воде, као и у свакој ћелији, сваком ткиву и органу и свакој тевности нашег организма. Само, тај излив није обична вода, слична рецимо савској или оној коју добивамо са чесме. У изливу, поред воде има и доста крвних беланчевина, белих крвних зрнаца и ћелија плућне марамице, поред других састојака, што је сасвим разумљиво пошто тај „излив“ води углавном порекло из крви.
 Запаљење плућне марамице настаје обично изненада (болесник се можда неколико дана пре тога рђаво осећао), са дрхтавицом и трескавицом, високом температуром, до 39°, пробадиња са стране оболеле марамице и у почетку сувим кашљем. Али почетак може бити и много блажи, па и тако благ да болесник и не зна да је болестан и да данима, па и недељама вуче болест на ногама. Он се истина не осећа најбоље, има можда мање пробаде са једне стране грудног коша (обично мисли: „назоб“ или „реуматично обољење мишића“) па и мале температуре од 37° до 37° на које не обраћа нарочиту пажњу. После недељу или две дана појављује се излив који може бити мали или врло велики тако да је потребно да га лекар извади из грудне дупље. По себи се разуме да запаљење плућне марамице може да прође и без излива, да остане тзв. „суво“ запаљење и да се болесник од њега излечи. Запаљење са изливом не значи у правом смислу погоршање болести, напротив може се сматрати као повољан знак, јер се изливом организм брани од болести.
 *
 Обично се сматра да је запаљење плућне марамице последица назеба. Тачно је само то да тзв. назеб тј. прехлада, али и други моменти, као душевни и телесни премор, брига, душевне патње, телесни премор, слаба исхрана, недовољан одмор итд. могу бити непосредни изазивачи болести. Али сви ти моменти заједно не могу да изазову запаљење плућне марамице, било „суво“, било „са изливом“ ако у организму не постоје туберкулозни бацили. Према томе свако запаљење плућне марамице последица је туберкулозне инфекције. Али овде одмах треба додати за све оне који су од њега боловали, који сада болују или који ће боловати, да оно не значи туберкулозу у правом смислу речи.
 *
 По правилу болесник од запаљења плућне марамице оздрави и никада не постане туберкулозни болесник. Али ако болест није нарочито опасна, она захтева да се нарочита пажња и нега посвети болеснику. Он треба пре свега да остане у постељи за све време болести, да буде у душевном и телесном миру и да се добро храни.
 Из горе наведених чињеница лако се може извести закључак зашто има сада све више и више болесника са запаљењем плућне марамице. Нередовне прилике у којима живимо, веће брига и већи напори, како душевни, тако и телесни, а пре свега слабија исхрана, изазивају попуштање одбранбене снаге организма против свих инфекција, па и против туберкулозне, коју сваки од нас, ма како здрав био, носи у себи јер се некада у животу, обично још у детињству заразно туберкулозним бацилима. Ако је инфекција била и сувише јака а организм и сувише слаб, настаје права туберкулоза; али ако је инфекција била слабија, а онда отпорност организма довољна, онда се, у то време, никакви знаци болести нису морали испољити. Они се јављају тек онда када, из многих разлога, отпорност организма попусти. Али благодарећи слабој инфекцији и релативно јакој одбрани организма, туберкулозно обољење се испољава у свом најлакшем и најповољнијем облику, у виду запаљења плућне марамице. Др. С.

Ваздушна фотографија

ПРЕ ПОЛА ВЕКА

Каже се да нема ничег новог под сунцем. Иако то није тачно, има случајева где се ова класична изрека може у потпуности применити, па макар на први поглед заиста изгледало да је неки проналазач произвођ модерног доба и дело данашњег човека. Јер многе идеје, наизглед хипермодерне, имале су своје претходнике понекад пре више стотина година, а „новина“ се састоји само у техничкој усавршености у примени идеје која некад није била толико позната из простог разлога што је и примена била неусавршена.

Да је ово тачно, показује нам између осталог и садашњи рат у коме ваздушне битке играју пресудну улогу. Није потребно објашњавати читаоцу новина и ономе који данас прати ратне догађаје да се ваздушна извиђања углавном заснивају на ваздушној фотографији. Разуме се, пре почетка овог рата ретко је ко могао слутити да ће и учесће камере у ратним операцијама имати свог значаја. У хиљадама летова у циљу извиђања увек је ту човек с камером обешеном око врата, упереног објектива у пределе планина и равница, река и градова, фабрика и тврђава, логора и аеродрома. Може се казати да у овим случајевима фотограф игра подједнако важну улогу као и пилот. Чим се авион спусти, снимљени филмови се развијају и на основу тих снимака израђују се планови за ваздушне нападе бомбардера, у којима би се могло, без помоћи ваздушне фотографије, рачунати на успех само захваљујући пуком слушају.

Ово је, свакако, потпуно нова гран модерног ратовања? Нипошто! Ако је веровати неким тврђењима, ваздушну фотографију први су употребили Јапанци у кинеско-јапанском рату године 1895, пре готово пола века. У то време ваздушна фотографија није се искориставала непосредно за ваздушне нападе, јер су и сами летови били извођени у циљу извиђања из „птичје перспективе“.

Пошто у то доба техника израде снимака није ни издалека достигла свој данашњи ступањ, снимци из ваздуха појединих војних објеката претстављани су пре објављивања у штампи. Из тих многобројних пртежа може се закључити да је ваздушна фотографија употребљавана пре педесет година, још пре но што је и само летење било практично сасвим извођиво.

Фотограф у ваздуху у току кинеско-јапанског рата године 1895 налазио се у свом послу у далеко неугоднијем положају него његов данашњи колега, ма да се можда није излагало толикој опасности по живот као човек с камером у садашњем рату. Али ако би вам дошла до руку слика камерамена из кинеско-јапанског рата од пре пола века, везаног за корпу од балона, не бисте му сигурно завидели. Ево како о овоме стоји у једном документу:

„Јапанци су имали да захвале за своје успехе углавном томе што им је

војска била опремљена по европском узору. Између осталог, у биткама с кинеским армијама нашла је и фотографија своју примену.

„Несрећни фотограф, с камером око врата, био је привезан при дну корпе балона и служио је истовремено као баласт за одржавање равнотеже. Кад би се балон подигао на потребну висину и дошао изнад кинеског положаја, фотограф би уперено објектив и снимко као од шале све што занима јапанске команданте. А Кинези,

Ваши љубимци слонови

Тога сви смо имали већ прилике да видимо слона, било у неком циркусу, било у зоолошком врту, а да не говоримо о безбројним фотографијама из egzотичних крајева и пртежама из пустиловне приче из афричких прашума и индиске джунгле. Па ипак, упркос томе што су слонови најомиљеније egzотичне животиње, можемо слободно рећи да их ми врло мало познајемо.

У ово ћемо вас врло брзо уверити. Поставићемо вам неколико питања, нимало тешких на први поглед, а ви ћете се потрудити да на њих одговорите не консултујући претходно уџбеник из зоологије или лексикон.

Та питања су следећа: Да ли је тачно да само слонови мужјаци имају кљове? Да ли младунче слона сиса на уста, а не на сурлу? Да ли је тачно да су мужјаци опаснији од женки? Је ли истина да су слонови злопамтила и да се боје мишева? Колико је времена потребно да се роди младунче? Да ли се по отиску стопала у слона може одредити његова висина? Колико има тачности у тврђењу да слонови имају нарочите резервоаре у желуцу у којима се вода дуго задржава, као што је то

чим би угледали балон с људским баластом, помислили би да је на њих и сам њаво заратио. Разуме се, Кинезима није било ни на крај памети откуд су Јапанци били увек тачно обавештени о положајима и јачини њихових одреда“.

Тај рат, нема сумње, изгледа као деца игра у поређењу са свим оним што се данас дешава, али и тај докуменат иде у прилог важности коју у овом рату претставља још једна врста хероја — ваздушни фотографи.

случај код камила? Да ли се може по сурли различовати азиски од афричког слона?

У први мах учинило вам се да на ова питања можете без по муке одговорити. Али увидели сте да сте се преварили. Кладимо се да на већину питања нисте могли одмах да нађете тачан одговор. Зато ћемо вам ми помоћи да одговорите.

Женке индиских слонова често немају кљове, али женке афричког слона увек их имају. У сваком случају, кљове код женки су много мање. Кљова афричке слонове женке тешка је свега тридесет килограма, али има велику вредност као слоновача.

Слоноче сиса читаве две године, али у ту сврху не употребљава сурлу. Виме код женке налази се испод предњих ногу. Што је најзанимљивије, женка се никад не опире да доји и младунче неке друге женке.

Рачуна се, супротно сваком очекивању, да су мужјаци опаснији. Нарочито их се треба чувати, чак и у зоолошким вртovima, у доба парева, десет дана сваке године. Индиски слон је питомији од афричког, па су махом сви циркуски слонови из Азије.

Има много прича о слоновима злопамтицима, као и о њиховом великом страху од мишева. Међутим, научници тврде да слонови имају врло слабо памћење. У сваком случају, памћење им није ништа боље него и у осталих животиња. Што се тиче мишева, тврђење да их се слонови плаше уопште није тачно. Једне једине животиње плаши се слон, и то тигра.

Женка обично носи младунче двадесет два месеца. Младунче је тешко кад се роди 100 килограма, а може да обнавља врсту већ у 16 година. Живи углавном до 150 година. Неки научници верују да су слонови врло верни брачни другови.

Код индиског слона је обично висина рамена двапут већа од обима предњег стопала. Иначе су стопала предњих ногу редовно већа него стопала задњих.

Слон има у желуцу засебан одељак, такозвани „тенк“, у који може да стане око 10 галона воде. На тај начин може врло дуго да издржи жеђ.

Сурла у слона је свакако један од најчудиоватнијих органа који је приро-

да дала некој животињи. Слон милује женку сурлом, туче младунче, употребљава је приликом једења, пијења и купања. Афрички слонови имају завршетак сурле у двоструком режњу.

Као што видите, из ово неколико редова могли сте много што шта да дознате о својим љубимцима из зоолошког врта — слоновима.

Зашто греје снег?

Сви знамо да снег греје, али зашто и како?

Снег изданио изолује, зато што је веома лош спроводник топлоте. Снег чини да је зими хладно, или бар томе доприноси. Он штити површину земље да не би загревала ваздух, али зато одржава тле под собом топло.

Не само снег, већ је и ваздух лош спроводник топлоте. То се види и из тога што се на кућама праве двоструки прозори. Није стакло овде средство које треба да нас штити од зиме, већ ваздух који се налази између две стаклене плоче. Заправо, ваздух који се налази у снегу тако је добар изолатор да не пропушта топлоту у једном правцу а хладноћу у другом. И лед је лош спроводник, што се види по томе да и кад метнемо комад леда на пламен, с друге стране је ваздух тако хладан да нам чак рука назебе. Лед не спроводи топлоту, па чак ни ваздух у великој мери и зато је снег лош спроводник, или добар изолатор, зато што је снег састављен из ова два елемента.

Снег греје, што значи, да чува да топлота не би прошла. Штити тле испод себе, штити завејане куће, у којима је много топлије ако су до стрехе завејане, него кад уопште нема снега. Снег задржи обично кору, која има то својство да одржава земљу топло а снег хладним и зато је у стању да одбаци сунчеве зраке. А кад сунчеви зраци нису у стању да се „зарију“ у снег, онда не могу да му нашкоде. Одбијање топлоте важан је чинилац при лету у стратосферу. Познато нам је какве су тешкоће имали авијатичари док нису пронашли како да премажу гондоло да се заштите од сунчаних зракова.

Како снег греје, видимо добро и по томе да и најсмрзнутије тло није тамо где је најхладније — на пример на Северном полу, близу Верхојанска у Сибиру — већ тамо где је и мраз и где нема снега. Највећи мраз код нас, кад имамо изузетно око тридесет степени испод нуле, неће учинити да тле промрзне сасвим ако је покривено снегом.

Испитивањем је установљено да, кад је температура била 26 ступњева испод нуле, а на земљи је лежао снег око тридесет сантиметара висине, температура близу земље била је око нуле. То значи да се земља уопште није смрзла зато што у земљи има доста соли, па је потребна нижа топлота да би се извршило смрзавање „до костију“.

Дакле, снег греје зато што је састављен из леда и ваздуха. Нови снег садржи десет делова ваздуха и један део леда, и зато изолује, т. ј. не пропушта топлоту у земљу.

Намештај

СТОВАРИШТЕ НАМЕШТАЈА »З О Р А«

ИМА НА ЛАГЕРУ ВЕЛИКИ ИЗБОР СПАВАТИХ СОБА ОРАХОВИХ. ПО ДИНАРА 30.000.—, ЗАПАМТИТЕ КРАЉА АЛЕКСАНДРА 87 и 87. 30478, 3-4

ЗЛАТАН НАКИТ И ЗУБЕ

СЕРВИСЕ ЗА КАФУ, ЧАЈ И РУЧАВАЊЕ ЗА 6, 12 и 18 ОСОБА КУПУЈЕ УЗ ПОВИШЕНУ ЦЕНУ

„УКУС“, КРАЉА МИЛАНА УЛИЦА БРОЈ 8 (преко пута двора) Тел. 24534 30488, 1-2

»ПЛАНЕТА«

ТРГОВИНА АНТИКВИТЕТА, ПРИЗРЕНСКА УЛИЦА БРОЈ 13 променила је назив фирме и у будуће ће се звати „КОЛУБАРА“. Као и до сада купује стари накит: златне зубе, златне гране и мишћуше, брошewe, брилијанте, дијаманте, уметничке слике, есцајг и др. Упамтите!

»КОЛУБАРА« ПРИЗРЕНСКА 13 (Зел. Венац) 30489, 1-1

Не заборавите!

ТРГОВИНА АНТИКВИТЕТА »ПЕЋАНАЦ« КУПУЈЕ И ПРОДАЈЕ СВЕ АНТИЧКЕ СТВАРИ: УКРАСНЕ ФИГУРЕ, УМЕТНИЧКЕ ПРЕДМЕТЕ, АНТИЧКИ И БОЉИ ПОРЦУЛАН, КРИСТАЛНЕ СТВАРИ, СТАРИ ЗЛАТАН НАКИТ КАО И ОРИЈЕНТАЛНЕ, ДОМАЊЕ ВИЛИМЕ И ТЕПИХЕ

ДОБИТЕ! ВИДИТЕ! УВЕРИТЕ СЕ!

»ПЕЋАНАЦ« КР. АЛЕКСАНДРА БР. 92

30479, 3-4

Часове

из хармонике

КЛАВИРОКЕ И ХРОМАТИЧНЕ ДАЈЕ СТРУЧНИ НАСТАВНИК ДИПЛОМИРАНИ ПРВАК ДРЖАВЕ НА ХАРМОНИЦИ УПИТАТИ:

Г А В Р И Л О В И Ћ ДЕЧАНСКА УЛ. БРОЈ 7/III ОД 15-17 ЧАС. 30487, 1-2

Оглашујте у КОЛУ

Први глобус

ПРЕ 450 ГОДИНА МАРТИН БЕХАЈМ ИЗ НИРНБЕРГА НАПРАВИО ЈЕ ПРВИ ГЛОБУС

Већ неколико часова траје конференција у белом дворцу у Севиљи и још нема никаква изгледа да ће се брзо завршити. А на њој треба да се донесе решење које би могло да мапи тадашњег света да савим нови изглед. Млади цар Карло, још скоро дечак, слушао је, по свом обичају без речи, смела излагања португалског емигранта Магелана. Тај чудновати човек тражи од њега ни мање ни више него читаву флоту, која треба да пође на најсмелију експедицију за коју је дотле знала историја поморства.

У то време, ни међу највећим научницима света, још није било решено ни питање да ли је земља заиста округла. Па и ако јесте, није се знало да ли постоји неки пролаз кроз копно које је недавно неки Колумбо открио на Западу. То копно, како се већ тад с правом наслућивало, није права Индија, али је у сваком случају велика препрека путу до Мирољских Острва, до баснословног богатства.

Магелан је доказивао, свим жаром одушевљеног проналазача исправност својих погледа и тражио бродове за своју експедицију. Али није имао никаквог доказа да су његова излагања тачна. Све је било претпоставка. И како њему, странцу, емигранту и пустилову, да поверује отмени скупу? Где је тај пролаз, питају га скептично присутни. Магелан избегава одговор. То је тајна коју неће да ода. Ко ће да му гарантује да други неће искористити његово знање? Магелан не сме да каже да ни сам не зна где је тај пролаз. Он само наслућује да пролаз у Тихи Океан мора постојати. Питају га, како то да само он зна за ту тајну и одакле је зна. „Од Мартина Бехајма, најславнијег космографа нашег времена“, одговара Магелан уверено.

И то је одлучило. Магелан је добио дозволу да организује највећу и најсмелију експедицију дотадашњих времена, експедицију за пут око света. И кад се, три године доцније, у јесен 1522 године, вратила у Севиљу једина „Викторија“, без свог адмирала Магелана који је у далеком морима погинуо јуначком смрћу у борби, ударен је не само темељ будућој огромној империји Карла V у којој сунце није залазило, него је и једна научна теза добила своју потврду. Доказано је најзад да је земља округла. И други научни закључци космошког мерила добили су своју потврду. Победа великог адмирала Магелана била је истовремено и победа нирибершког научника Мартина Бехајма.

А ко је тај човек чије је име у душевној тами средњег века било кадро да потстрекне горди дворски савет у Севиљи да једном непознатом човеку повери читаву флоту?

Мартин Бехајм је био грађанин Нири-

берга. При крају XV века ова варош је још била једно од великих средишта европске трговине, жарините европске науке и европског духа уопште. Као патрицијски син Мартин Бехајм је добио за оно време високо образовање. Отац му је имао одличне трговачке везе у иностранству па је требало да се Мартин посвети трговини. Али жеља за науком још у младим годинама обузела је живи дух младићев. Учитељ му је био велики Јохан Милер, који се по укусу тадашњег времена звао латинским именом Региомонтанус. Дружио се са људима као што је био Јаков Пеле, проналазач првог часовника са механизмом.

По традицији свога дома млади Мартин отишао је као претставник своје фирме у Антверпен. У 25 години дошао је у Лисабон, где му се одлучила судбина. У Португалу је у то време владао краљ Јован II, чији су бродови пловили дуж обала Африке и тако мало по мало обишли јужни рт Африке, предгорје Добре Наде, тражећи пут за Индију и тајанствена Мирољска Острва, светске ризнице блага. Ту је била и славна пажевска школа, где су се васпитавала племићка деца, међу којима и Магелан, за поморске официре и капетане бродова. Још славнија је, међутим, била „Јунта математикос“, где су поморци, астрономи и магистри стицали знања, која су у пажевској школи предавали младим нараштајима. Јунта је не само висока школа него и тајни саветник краљев. Тековине науке на овој школи најстрожије су се чувале, јер тајна поморских путева није смела да дође у руке страних нација, а најмање португалских такмаца и суседа Шпанаца.

Бехајм, ученик Региомонтануса, већ за неколико месеца боравка у Лисабону, стекао је поверење краљеве. Иако

Мартин Бехајм, велики немачки научник, учитељ и претеча великих поморских проналазача, по једној савременој гравури.

Немац, постао је члан тајног савета краљевог, а две године доцније краљ га је свечано, у присуству целог двора, прогласио за племића. А Бехајм се сав посветио научном раду. Узео је учешћа у једној експедицији која је стигла до ушћа Конга. И убрзо је постао први стручњак за географију и наутику. Поправио је „Јаковљев штап“,

век забележено у књизи науке. Али он је ишао даље. Његов проналазачки дух дао је потстрек великим поморцима да освајају океане и проналазе нове земље и континенте. Преко њега је снага немачког духа сигурном руком водила велике освајаче њиховом циљу.

Без прекида радио је Мартин Бехајм у Лисабону. Прве мапе далеких страних земаља прошле су кроз његове руке. Он је био један од непоколебљивих присталица науке да је земља округла. Кад се после смрти своје мајке вратио у Нириберг, предавао је своје знање грађанима свога града. Био је одушевљено примљен и градски савет му је дао поруџбину да први изradi један глобус. И то је било велико дело, јер је већина тадашњих научника још увек веровала у античку претставу о земљи.

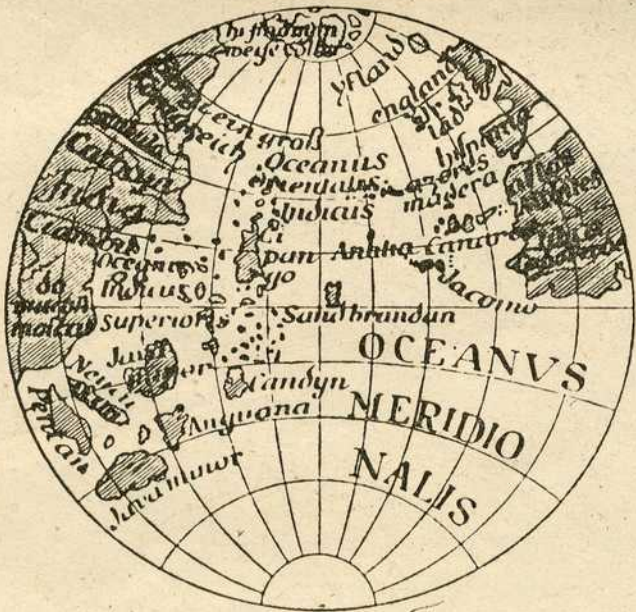
Прва мапа света „земаљска јабука“, како је Бехајм звао, била је дело руке најбољих мајстора-занатлија града Нириберга. Глобус је имао у пречнику 54 сантиметра и обим од 1.33 метра. Направљен је био од дрвених, лемљених обруча, испуњен папирном масом и покривен слојем гипса. Споља је на глобусу био напет пергамент, на коме је била нацртана мапа земље и мора са именима. Глобус се вртео на гвозденој осовини, око средине је имао дрвени меридијан. Сликари-минијатуриста Глокендон савршено га је колорисао. Више од 700 финих слјичина било је израђено на том глобусу и више од 1.100 натписа било је на мапи. На њој су били уртани грбови свих земаља, а минијатурне слике претстављале су животињски и биљни свет.

Разуме се да је на том првом глобусу било географских грешака. Али и морало је да их буде. Јер, треба знати да је глобус израђен исте године кад је Христифор Колумбо открио Америку, дакле пре 450 година. Но и поред тога Бехајмов глобус је био и остао један од најзначајнијих културно-историјских споменика на свету, право уметничко дело.

Бехајм, творац глобуса, вратио се у Лисабон. Ту је као наставник видољивим и проницљивим духом генија васпитао читаве генерације помораца.

Врло рано, у својој 47 години, нашао је Мартин Бехајм смрт на Азорима. Његови посмртни остаци почивају и данас на острву Фајалу. И данас таласи мора, које је он победно певају вечиту тугованку и стражаре поред гроба човека и научника који се убраја међу највеће синове Немачке.

В. Петерс

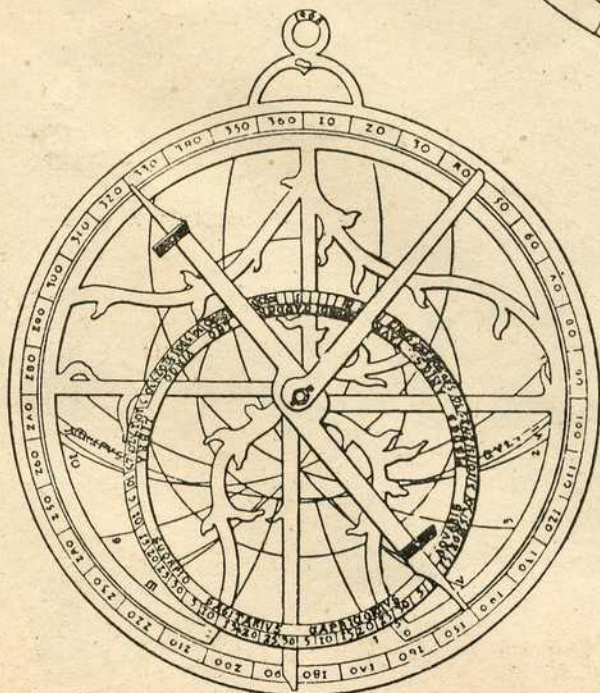

Карта земље на првом глобусу који је израдио Мартин Бехајм. Мапа је израђена 1492 године, дакле у исто време кад је Христифор Колумбо открио Америку, и зато Мирољска Острва леже на мапи у Атлантском океану.

који је пронашао његов учитељ Региомонтанус, и научни поморце како се употребљавају поморски инструменти и тиме створно предуслове за нова велика открића која су следовала. „Јаковљев штап“ је једна врста секстанта и док он није пронађен поморци су се управљали само по обали. Арабљани, учитељи математике за Еврону, пронашли су тај апарат прозван „астролабиум“, који је убрзо дошао до употребе и код европских морнара. Помоћу „астролабиума“ одређивао се положај лађе према звездама. Имао је само једну ману: морао се монтирати на чврстом тлу, да би прорачун био донекле тачан. На тај начин је поморство и даље остало везано са копном. „Јаковљев штап“, иако по нашим појмовима још увек примитиван, омогућило је да се положај лађе може одредити и на отвореном мору. Море се после тога од огромне водене пустиње претворило у широки пут који спаја удаљене земље и крајеве.

Сам тај проналазак био је довољан да име Мартина Бехајма остане за у-

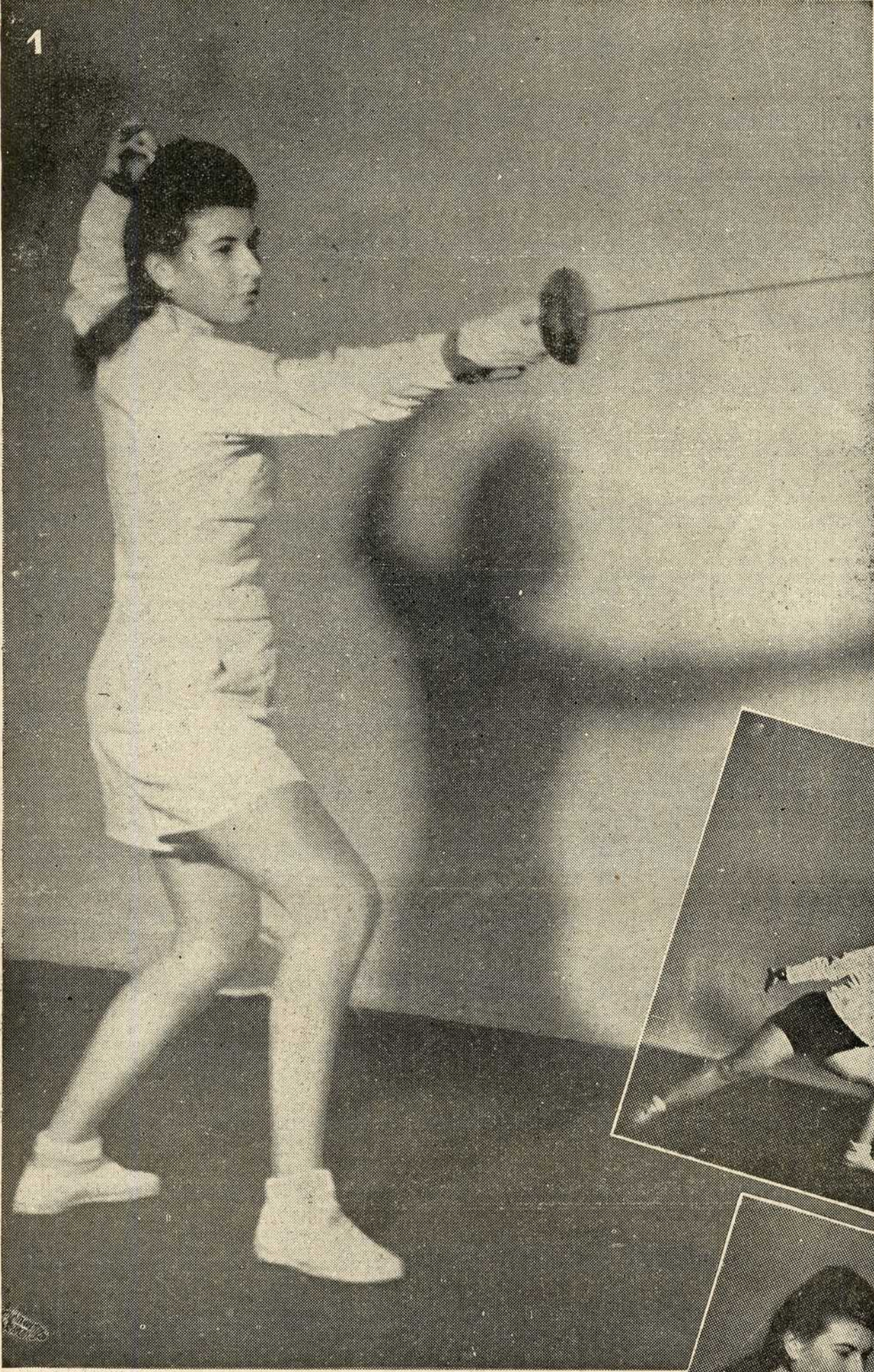
„Астролабиум“ Јохана Милера-Региомонтануса, који је Мартин Бехајм поправио и дотерао. Заједно са „Јаковљевим штапом“ Мартин Бехајм је увео и „астролабиум“ у употребу код португалских помораца. Овим инструментима могао се положај лађе да одреди и на отвореном мору.

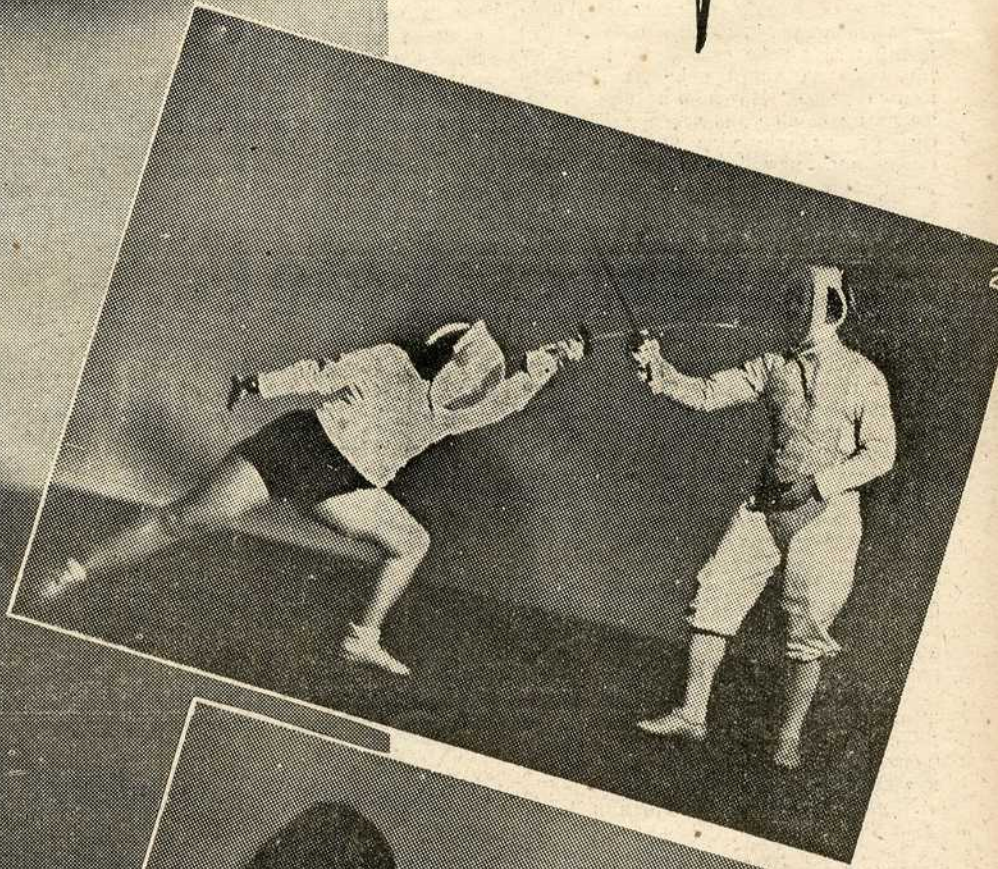

WWW.UNILIB.R

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Битменки
Спорт

- 1) Исправан став врло је важна ствар код почетника.
- 2) Практична вежба са наставником.
- 3) „Овако се држи оружје“, тумачи професор Комини једној младој девојци.

Мачевање и флорет постали су омиљено спортско занимање нове немачке омладине. Године 1939 одржано је прво јавно омладинско такмичење за првенство Немачке у овој грани спорта и од тог времена направљен је велики напредак. Интересантно је да мушка омладина воли више мачевање, а девојке флорет. Савез немачких девојака »Вера и Лепота« ангажовао је познатог италијанског наставника мачевања професора Коминија, који чланицама овог савеза предаје флорет.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

Стари рецепти још вреде

Још можемо да се тешимо што стародревне методе — како да дођемо до мужа — још вреде. Тврђење да жена мора бити лепа као Клеопатра, високо образована или богата ако жели да добије мужа није тачно. То су само празне речи! Све што је девојци потребно састоји се у томе да зна по старом опробаном рецепту којим су се наше старемајке служиле, да спреми добру венчану торту. То значи да треба да зна да кува мужу онако како се то вему свиђа. Љубав иде увек кроз желудац!

Немамо разлога да нас то изненађује. На свету се много што шта променило, нарочито код жене. Али зато се мушкарци нису променили ни за длаку. Још и данас су створени по истом узору како је створен Адам. Још увек се заљубљују у жене за којима свиђу. Још сваљују сву кривницу својих грешака и мана на своје жене и још су подједнако лакоми на забрањено воће!

Жене које се у тражењу мужа служе стародревном методом сасвим сигурно не остају уседелице. Земља се напунила невенчаним женама тек када су увеле новост да ходају градом и светом намазаних обрва, када су се дигле и постале једнаке мушкарцима, када су постале поверљиве, искреније и када су доказале да су спретније код писаног стола него код штедњака.

Мушкарац се жени због дома. Као самцу њему је досадно читавог живота. Засити се јелима у туђим кућама, у мензама, ресторанима или хотелу. Нарочито се то сада испољава. Зар се данас не жене више него пре рата? Упркос томе што су услови за живот тежи него раније. Он сања о лепом и удобном дому, како ће се пошодне и увече вратити кући где ће га на прагу дочекати љубљена женица. На столу ће бити можда и скроман ручак, али га ипак не треба наручивати.

Такви су мушки снови о будућем

дому. Жена, која је добра куварица и штедљива домаћица, ретко ће помислити на развод брака. Мужеви се не растају од таквих жена, такве жене знају створити мужу удобан, топао дом. Ниједна ствар није у стању да веже толико мужа за кућу као насмејано женино лице и укусан, на време спремљен ручак.

Мало је ко свестан, кад стоји пред олтаром, зашто је заправо учинио тај корак. Још у последњем тренутку хтео би да то прекине, али нема одважности. Али ипак већина учини овај судбоносан корак из два разлога: јер му је потребна пријатељска душа, јер чежне за љубављу и удобним домом. То су мисли које вечито тињају у мушком срцу и које га напослетку доведу до олтара!

Али у животу се ни мушкарцима срећа увек не осмехује. Преко њихове фантазије и самољубља котрља се тежак ваљак. Мушкарац је потребна жена да му непрестано ставља мелем поштовања и љубави на болно место увређеног самољубља. Уз жену осећа да на свету нема човека који га цени, поштује и љуби. Жена га мора разумети, мора му дати да осети како је леп, јак, паметан и духовит! Кад у жени живи пламен поштовања, има и мужа, а кад тај пламен угасне, изгуби и мужа. Такви су мушкарци!

За модом...

Гротеско НИЈЕ МОДА

Могло би одмах на почетку да се каже да то није истина. Сетите се како је жена изгледала рецимо године 1928. Сукња као да је из ње израсла, струк негде испод стомака, и били су одвећ гротескни, да би побиле наслов овога чланка. Али мода често добро мисли и тек људи, који имају тежњу да на себи испробају све, у стању су да начине праву карикатуру, без трунке смисла за аутокритику. Свакако да познајете жене које изгледају као да им је ујутру приликом облачења остало раме у спаваћници?

Исфатирана равна рамена примили смо без речи — док нас није неки кројачки идеолог убедио да се женственост најбоље изражава са опунтеним, немоћним раменима, како је то било непосредно пред превласт широких рамена. Али водоравна линија, тврда и разапета као на крсту, означава распуњавање властите појаве у очима свакога онога ко иде за таквом фигуром или насупрот њој. Ако се то још деси некој малој и ситној особи, малер је потпун.

И онда ове кратке сукње, које су се скратиле за неколико сантиметара да би откриле лепоту ногу. Благо женама које имају лепе ноге. Њима је мода најзад дала прилику да покажу оно што су толико времена морале да крију. Али како се у оваквој сукњи изванредно осећа жена која има искувице јаке листове које се испод колена пагљо сужавају тако да личе на крчаг? Колико смо их таквих видели! Велики чланци, изнад којих долази нагло сужење, затим велике обрине, да би се испод колена поново сузиле. Нико не може ништа против анатомије својих

1) Елегантан костим за пошодне у струку набран. На рукавима широка пелерина.

2) Костим у две боје. Горњи део је настел боје а сукња црна. Тока, крагна и муф су од перзијанера.

Fotos: Belgrader, Bildagent

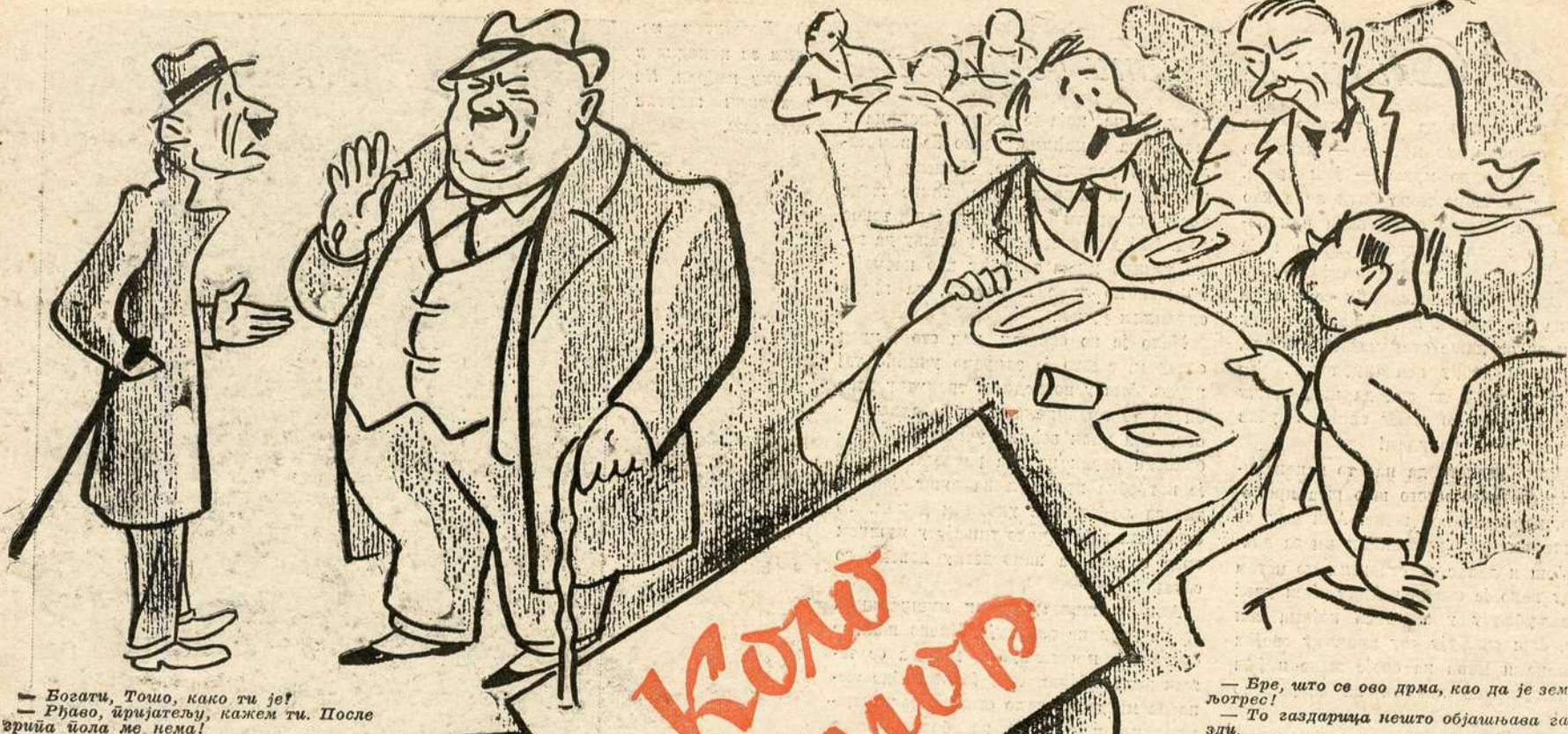
3) Хаљина од вуненог черсеја, врло радо пошена. Интересантна комбинација боја: део близу је отворено сиве боје, а сукња комбинована од три боје. Окер, сива и маслиново-зелена.

ногу, али зашто потенцирати оно што би требало да ублажимо.

Или, рецимо, они шеширци као за кепце са високим врхом, на особи са кратким ногама, и крагном и уском сукњом, а дугим и развијеним горњим делом, и онда још тај продужени тограв — права гротеска, која ствара претставу као да се десио неки малер, да нешто није израшло колико је потребно. Да су се рецимо ноге од многог ходања скратиле. Уопште, изгледало је много комично код неких жена.

Такву фигуру ниједан од модних креатора није створио када је хтео нешто ново да лансира, у то смо убеђени. А жене то раде можда само зато што се нису осведочиле како им ово или оно стоји, или што немају код куће огледало у коме би могле да се виде од главе до пете, или напротив што вам, госпођо, нико није скренуо пажњу да вам то не одговара.

Ми то чинимо овде са великим ризиком да ћете се можда љутити, али треба да знате да све оно што мода прописује није увек за свакога. Често оно што је модерно и дивно стоји и одговара једној фигури, од друге може да направи гротеску, па чак и карикатуру.

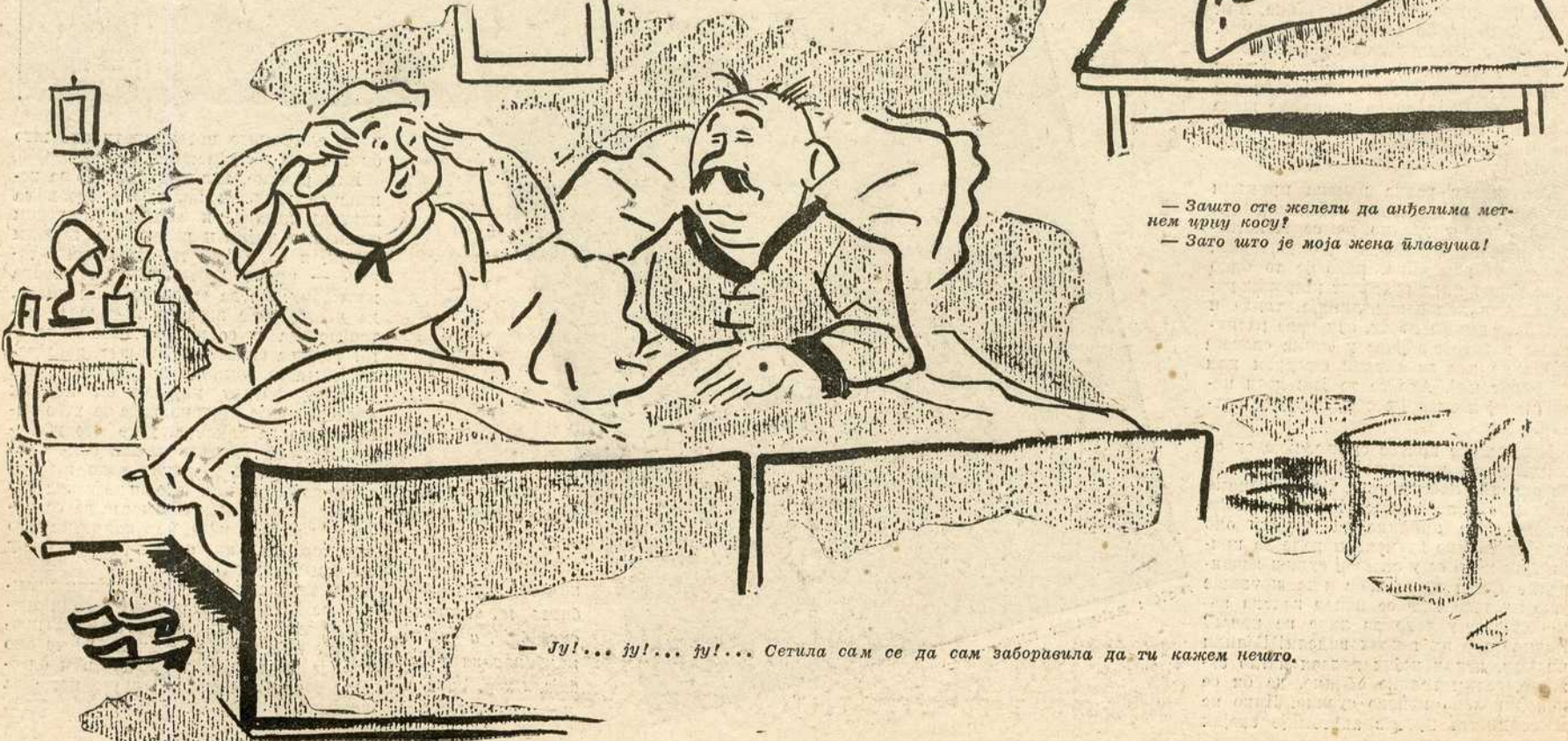
— Богати, Тошо, како ти је?
 — Рђаво, пријатељу, кажем ти. После зрија цола ме нема!

— Бре, што се ово дрма, као да је зем. љотрес!
 — То газдарица нешто објашњава га зди.

— Али, господине, ви сте пили моју лимунату!
 — По чему?
 — Па пијунули сте и ојсовали.

— Зашто сте желели да анђелима мет-
 нем црну косу?
 — Зато што је моја жена љавуша!

— Ју!... ју!... ју!... Сетила сам се да сам заборавила да ти кажем нешто.